

महाराष्ट्र विधानपरिषद

दुसरे अधिवेशन, २०१९

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

मंगळवार, दिनांक ०२ जुलै, २०१९ / आषाढ ११, १९४१ (शके)

- (१) महसूल, सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री
- (२) सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम), सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री
- (३) मदत व पुनर्वसन मंत्री
- (४) पशुसंवर्धन, दुग्धविकास व मत्स्यविकास मंत्री
- (५) फलोत्पादन मंत्री
- (६) कृषी मंत्री

यांचे प्रभारी विभाग

प्रश्नांची एकूण संख्या - ६०

परभणी येथील रिलायन्स कंपनीच्या अवैध गौण खनिज उत्खननाबाबत

(१) * ४६८७१ श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रिलायन्स जियो कंपनीने केलेल्या गौण खनिज उत्खनन गैरव्यवहार प्रकरणी कंपनीकडून रुपये २६ कोटींचा दंड वसूल करण्याबाबतचे आदेश जिल्हाधिकारी, परभणी यांनी माहे जुलै-ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान काढले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रिलायन्स कंपनीकडून दंड वसूल करण्यासाठी महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिनियम १९६६ च्या नियमाप्रमाणे सर्व कारवाई करण्यात यावी अशी मागणी परभणी येथील सामाजिक कार्यकर्ते यांनी अप्पर मुख्य सचिव,

महसूल यांच्याकडे माहे सप्टेंबर-ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून रिलायन्स जिओ कंपनीकडून आर्थिक दंड वसूल करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) रिलायन्स जिओ इन्फो कॉम.लि., या कंपनीस गौण खनिजाच्या अवैध उत्खननापोटी रुपये २५,९५,६३,७५०/- इतक्या दंडाच्या रक्कमेचे आदेश जिल्हाधिकारी, परभणी यांनी दिनांक ०७/०८/२०१८ रोजी पारीत केले आहेत.

(२) अशी बाब निदर्शनास आली नाही.

(३) जिल्हाधिकारी, परभणी यांचे दिनांक ०७/०८/२०१८ रोजीचे आदेश तसेच सदर रक्कम वसूलीबाबतच्या तहसिलदार, परभणी यांच्या दिनांक २२/१०/२०१८ रोजीच्या नोटीसच्या अंमलबजावणीस अपर विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांनी कंपनीने या विरोधात त्यांचेकडे दाखल करण्यात आलेल्या अपिलामध्ये दिनांक ३०/१०/२०१८ रोजी स्थगिती दिली आहे. सद्यःस्थितीत सदर अपील प्रकरण अपर विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांचेकडे निर्णयासाठी प्रलंबित आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

खारघर टोलनाक्याची रक्कम ठेकेदाराकडून वसूल करण्याबाबत

(२) * ४७६९२ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.नागोराव गाणार, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.खवाजा बेग, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.अनिल परब, श्री.रविंद्र फाटक, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.अनिकेत तटकरे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.जयंत पाटील, श्री.सुभाष झांबड : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सायन-पनवेल महामार्गावरील खारघर टोलनाक्याचा ठेका माहे डिसेंबर, २०१८ पासून मे.डी.आर. सर्विसेस या कंपनीला दिलेला असून, गेल्या तीन महिन्यांपासून टोल वसुलीची कोट्यवधीची रक्कम शासनाकडे भरली नसल्याने याबाबत ठेकेदारास वारंवार नोटीशी बजावल्यानंतरही टोलची रक्कम शासनाकडे जमा करण्यात आली नसल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, बँक हमीच्या १० कोटीच्या रकमेपेक्षाही अधिक थकबाकी ठेकेदाराकडे असल्याने निविदेतील अटीचा भंग केल्याचा ठपका ठेवत टोलचा ठेका रद्द करण्याची नोटीस सार्वजनिक बांधकाम विभागाने ठेकेदाराला बजावली, मात्र त्यास प्रतिसाद न देता ठेकेदाराने टोल वसुली सुरुच ठेवली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, दिनांक २७ मार्च, २०१९ रोजी सदर ठेकेदारावर कारवाई करून टोलनाका ताब्यात घेण्यासाठी विभागाचे अधिकारी टोलनाक्यावर गेले असता, ठेकेदाराने कारवाईला दाद न दिल्याने शासनाच्या अधिकारी/कर्मचाऱ्यांना कारवाईविना परत यावे लागले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदरहू ठेकेदाराकडून देय असलेली टोलवसुलीची रक्कम वसूल करण्याबाबत तसेच सदरहू ठेकेदारावर कारवाई करून टोलनाका बंद करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१), (२) व (३) हे खरे आहे.

(४) मे.डी.आर. सर्विसेस यांना देण्यात आलेले कंत्राट रद्द करण्यात आले असून दिनांक २/०४/२०१९ रोजी पथकर नाक्याच्या ताबा घेण्यात आलेला आहे.

प्रस्तुत प्रकरणी मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार लवाद गठीत करण्यात आला असून लवादाची कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**यवतमाळ जिल्ह्यातील बोगस बियाणे विक्रेत्यांवर
कारवाई करण्याबाबत**

(३) * ४७५६३ डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंदराव पाटील, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) यवतमाळ जिल्ह्यात बोगस बी.टी. बियाणे व कृषी साहित्य विक्री होत असूनही याकडे कृषी विभागातील अधिकारी दुर्लक्ष करित असल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१९ च्या तिसऱ्या सप्ताहात निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या बी.टी. बियाण्यांची कोणतीही चाचणी बीज गुण नियंत्रकांकडून होत नसल्याने या बोगस बी.टी. बियाण्यांच्या विक्रीमध्ये गैरव्यवहार होत असल्याची बाब निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून यवतमाळ जिल्ह्यात बोगस बी.टी. बियाणांची विक्री करणाऱ्या विक्रेत्यांवर तसेच, सदर गैरव्यवहाराकडे दुर्लक्ष करणाऱ्या कृषी विभागातील अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) यवतमाळ जिल्ह्यात अनधिकृत/ बोगस बी.टी. कापूस बियाणे व कृषी साहित्याची विक्री होत असल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये निदर्शनास आलेली नाही. तथापि, जून, २०१९ मध्ये यवतमाळ जिल्ह्यात केलेल्या तपासणीत ४ ठिकाणी अनधिकृत/ बोगस बी.टी. कापूस बियाणांची विक्री होत असल्याचे निदर्शनास आलेले आहे.

(२) व (३) यवतमाळ जिल्ह्यातील घाटंजी, पांढरकवडा, राळेगाव व वणी या चार ठिकाणी गुण नियंत्रण भरारी पथकाद्वारे धाडी टाकून एकूण ३१७ अनधिकृत कापूस बियाणांची पाकीटे जप्त करण्यात आली असून सदर बियाणांची रक्कम रुपये २,३५,८७५/- इतकी आहे. या संदर्भात संबंधितांविरुद्ध पोलीस स्टेशनमध्ये ४ प्रथम खबरी अहवाल दाखल केले आहे. तसेच, सदर

बियाणांचे नमूने तपासणीकरीता केंद्रीय कापूस संशोधन प्रयोगशाळा, नागपूर येथे पाठविण्यात आलेले आहेत. यवतमाळ जिल्ह्यात अनधिकृत बियाणे, खते व किटकनाशके यांची विक्री होऊ नये यासाठी १७ भरारी पथकांची स्थापना करण्यात आलेली आहे. जिल्ह्यातील परवानाधारक बियाणे विक्री केंद्रातून बियाणे निरीक्षकांमार्फत बियाणांचे ५५७ नमूने तपासणीसाठी प्रयोगशाळेत पाठविण्यात आलेले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सुक्ष्म सिंचन योजनेंतर्गत शेतकऱ्यांना अनुदान देण्याबाबत

(४) * ४६८८२ श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.मोहनराव कदम, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.सुभाष झांबड : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाच्या सुक्ष्म सिंचन योजनेंतर्गत शेतकऱ्यांना देण्यात येणाऱ्या ठिबक, तुषार संचाचे रुपये ४०० कोटीहून अधिक अनुदान प्रलंबित असल्याचे दिनांक १४ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यावर्षी २ लाख ३९ हजार ७३९ शेतकऱ्यांनी या योजनेसाठी ऑनलाईन नोंदणी केली असून माहे मार्च अखेर प्रत्यक्षात ५४ हजार ६५६ शेतकऱ्यांच्या अर्जांची तपासणी करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने ऑनलाईन नोंदणी केलेल्या सर्व अर्जांची तपासणी करून, त्यापोटी आवश्यक निधीची तरतूद करून उक्त योजनेपासून वंचित राहिलेल्या शेतकऱ्यांना अनुदान देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) पुर्वसंमती प्राप्त सुक्ष्म सिंचन संचाची उभारणी करून अनुदानासाठी प्रस्ताव सादर केलेल्या १,७७,१७७ शेतकऱ्यांपैकी १,५३,००३ शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यावर अनुदानाची रक्कम रुपये ३५३.२८ कोटी पीएफएमएस प्रणालीद्वारे जमा करण्यात आली आहे.

(२) व (३) २,३९,८६६ पात्र अर्जदारांपैकी १,७७,१७७ अर्जदारांनी सर्व कागदपत्रांची पूर्तता करून अनुदानासाठी प्रस्ताव सादर केले आहेत. अनुदानासाठी प्रस्ताव सादर केलेल्या अर्जदारांपैकी १,७४,०७६ अर्जदारांची मोका तपासणी करण्यात आली असून उर्वरित ३,१०१ अर्जदारांची मोका तपासणी करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

मोका तपासणी केलेल्या परंतु अनुदान अदा न केलेल्या तसेच मोका तपासणी न झालेल्या शेतकऱ्यांची मोका तपासणी करून अनुदानाची रक्कम अदा करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

डहाणू व तलासरी (जि.पालघर) व भातसा धरण क्षेत्रात अत्याधुनिक भूकंपमापन यंत्रणा बसविण्याबाबत

(५) * ४६८२९ श्री.आनंद ठाकूर, श्री.हेमंत टकले, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.किरण पावसकर, श्री.ख्वाजा बेग, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.मोहनराव कदम, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.जयंत पाटील, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.अनिल भोसले, श्री.जनार्दन चांदूरकर : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) डहाणू व तलासरी (जि.पालघर) परिसरामध्ये माहे नोव्हेंबर-डिसेंबर, २०१८ मध्ये तसेच माहे एप्रिल-मे, २०१९ मध्ये भूकंपाचे धक्के लागून घरांना तडे पडून घरांची पडझड झाल्याने नुकसान झाले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, धुंदलवाडी (ता.डहाणू, जि.पालघर) या गावात भूकंपाचे सर्वाधिक धक्के बसले असून गावातील आश्रमशाळेची वर्गखोली पडल्यामुळे तेथील विद्यार्थी कापडाच्या तंबुमध्ये शिक्षण घेत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर भूकंपाचा अभ्यास करण्यासाठी शासनाने प्रारवी सिन्हा यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत केली आहे, समितीने अहवाल सादर केला आहे काय,

(४) असल्यास, भूकंपप्रवण क्षेत्रात ९ ठिकाणी भूकंपमापन यंत्रे बसविण्यात येवूनही भूकंपाचा अचूक केंद्रबिंदू शोधण्यात यंत्रणा अपयशी ठरली आहे, तसेच भातसा धरण क्षेत्रातील खर्डी, लाहे व वाशाळा येथे सन १९८४ मध्ये बसविण्यात आलेली भूकंपमापन यंत्रे देखभाल दुरुस्तीअभावी कालबाह्य झाली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून भूकंपामुळे बाधित झालेल्यांना मदत देण्याबाबत तसेच सदरील तिन्ही भूकंपमापन यंत्रणांची देखभाल दुरुस्ती करून याठिकाणी गुजरातच्या धर्तीवर अत्याधुनिक भूकंपमापक यंत्रे बसवून खबरदारीची उपाययोजना म्हणून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) होय.

(२) होय.

(३) होय.

(४) अंशतः खरे आहे.

भूकंपमापन यंत्रामुळे भूकंपाचा केंद्रबिंदू धुंदलवाडी परिसरात असल्याबाबत निश्चित झाले.

(५) भूकंपाच्या धक्क्यामुळे प्रभावित क्षेत्रातील नागरीक घराबाहेर निवारे करून राहत आहेत. शासनाने प्रभावित क्षेत्रामध्ये धान्य पुरवठा वेळोवेळी केला आहे.

भूकंपाच्या धक्क्यांची पाहणी करण्याकरीता भारतीय हवामान खाते, नवी दिल्ली येथील तज्ञांच्या टिमने डहाणू व तलासरी या तालुक्याची पाहणी केली. तसेच नॅशनल जिऑग्राफिक रिसर्च इन्स्टिट्यूट, हैद्राबाद यांची टिम डहाणू तालुक्यात कार्यरत आहेत. भूकंप प्रवण क्षेत्रात ९ ठिकाणी भूकंपमापक यंत्रे बसविण्यात आली आहेत.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

पंचमहाल जिल्हा सहकारी दूध उत्पादक संघाला अनुदान न देण्याबाबत

(६) * ४६५१९ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अमरिशभाई पटेल : तारांकित प्रश्न क्रमांक १५९६५ ला दिनांक ११ एप्रिल, २०१६ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय दुग्धविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गुजरात राज्यातील "अमूल" या राज्य संघाच्या अधिपत्याखालील पंचमहाल जिल्हा सहकारी दूध उत्पादक संघाने (गोधा जिल्हा पंचमहाल) (पंचामृत डेअरी) रुपये १२७ कोटींचे अनुदान मिळावे असा प्रस्ताव सन २०१६ मध्ये महाराष्ट्र शासनास सादर केलेला असून त्यानुसार गुजरात राज्याच्या सदर दूध संघाला अनुदान देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन असल्याचे दिनांक १ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रस्तावाचे स्वरूप काय आहे व महाराष्ट्रातील अनेक दूध संस्था अनुदानाअभावी आर्थिक अडचणीत असताना त्यांना अनुदान देण्याऐवजी उक्त अमूल संस्थेस अनुदान देण्याची बाब विचारात घेण्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, गुजरातमधील पंचमहाल दूध संघाला अनुदान न देण्याबाबत दुग्धविकास आयुक्तालय तसेच मंत्रालयातील नकारात्मक शिरे डावलून ही अनुदान देण्याचे प्रयत्न सुरु असल्यामुळे महाराष्ट्र राज्यातील दूध संघामध्ये नाराजी निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून गुजरातमधील पंचमहाल दूध संघाला अनुदान न देण्याबाबत कोणता निर्णय घेतला आहे काय, त्याचे स्वरूप काय आहे व तदनुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.महादेव जानकर : (१) केंद्र पुरस्कृत राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेतर्गत पंचमहाल जिल्हा सहकारी दूध उत्पादक संघ, गोध्रा, गुजरात या संघाचा ५०% अनुदान तत्वावर रुपये १२७ कोटी अर्थसहाय्याचा प्रस्ताव आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास कार्यालयामार्फत शासनास प्राप्त झाला आहे हे खरे आहे.

(२) सदर संघाच्या प्रस्तावात एमआयडीसी, तळोजा, ता.पनवेल, जिल्हा रायगड येथे ७.५ लक्ष लिटर दुग्ध प्रकल्पाचे विस्तारीकरण १३ लक्ष लिटर प्रतिदिन करण्याबाबतचा प्रस्ताव प्रकल्प अहवालात अंतर्भूत आहे.

सन २०१४ मध्ये राष्ट्रीय कृषी विकास योजनेतर्गत केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार सहकारी दूध संघांना राज्य प्रकल्प छाननी समिती व राज्य प्रकल्प मंजूरी समिती या दोन समित्यांनी दिलेल्या मान्यतेनंतर अर्थसहाय्य देण्यात येते. पंचमहाल सहकारी दूध संघाचा प्रस्ताव अद्यापि उपरोक्त दोन्ही समित्यांसमोर ठेवण्यात आलेला नाही.

(३) पंचमहाल जिल्हा सहकारी दूध उत्पादक संघ, गोध्रा, गुजरात या संघाच्या अर्थसहाय्याच्या प्रस्तावाबाबत अद्यापि कोणताही निर्णय झालेला नसल्याने प्रश्नामध्ये नमूद केल्यानुसार वस्तुस्थिती नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नंदुरबार, अमरावती व गडचिरोली या भागातील
माता व बालमृत्यू रोखण्याबाबत**

(७) * ४६४९८ श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.खवाजा बेग, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नंदुरबार, मेळघाट व गडचिरोली या आदिवासी व डोंगराळ भागातील महिलांची प्रसूती घरी होत असल्याने माता व बालमृत्यूचे प्रमाण वाढल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, माता व बालमृत्यू रोखण्यासाठी केंद्र व राज्य शासनाच्या माध्यमातून राबविण्यात येणाऱ्या विविध योजनांच्या अंमलबजावणीतील त्रुटीमुळे कोट्यवधी रुपये खर्च होऊनही सुरक्षित मातृत्वाचे उद्दिष्ट साध्य होत नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, घरी झालेल्या प्रसूतीमुळे गेल्या वर्षभरात किती माता व नवजात शिशूंचा मृत्यू झाला आहे,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने नंदुरबार, मेळघाट व गडचिरोली या आदिवासी व डोंगराळ भागातील माता व बालमृत्यू रोखण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) व (२) हे खरे नाही.

सर्व गरोदर मातांची सुरक्षित प्रसूती होण्यासाठी शासनातर्फे प्रधानमंत्री सुरक्षित मातृत्व अभियान, प्रधानमंत्री मातृ वंदना योजना, जननी शिशु सुरक्षा योजना राबविण्यात येतात. यामुळे राज्यातील संस्थात्मक प्रसूतीचे प्रमाण ९९ टक्के इतके आहे.

(३) सन २०१८-१९ मध्ये आदिवासी व डोंगराळ भागातील जिल्ह्यातील घरी झालेल्या प्रसूतीची संख्या.

जिल्हा	घरी प्रसूती	मातामृत्यू	नवजात बालमृत्यू
नंदुरबार	४९६७	९	४२६
अमरावती	१५२३	४	३०९
गडचिरोली	९५४	०	६१

हे बालमृत्यू जन्मतः कमी वजन, अपुऱ्या दिवसाची प्रसूती, न्युमानिया व जंतुसंसर्ग इ. कारणामुळे झालेले आहेत.

(४) मातामृत्यू रोखण्यासाठी शासनातर्फे गरोदरपणातील संपूर्ण तपासणी व उपचार, संस्थात्मक प्रसूती, प्रधानमंत्री सुरक्षित मातृत्व अभियान, प्रधानमंत्री मातृ वंदन योजना, जननी शिशु सुरक्षा, जननी सुरक्षा योजना राबविण्यात येतात.

बालमृत्यू रोखण्यासाठी नियमित लसीकरण, नवजात काळजी कक्ष, नवजात स्थिरीकरण कक्ष, विशेष नवजात काळजी कक्ष, एचबीएनसी व इन्टेसिफाईड एचबीएनसी, जीवनसत्व "अ" व जंतनाशक मोहिम, बाल उपचार केंद्र, पोषण पुनर्वसन केंद्र, राष्ट्रीय बाल स्वास्थ्य कार्यक्रम, मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत तज्ञांमार्फत मातांची व बालकांची तपासणी व उपचार, नवसंजीवनी कार्यक्रमांतर्गत मातृत्व अनुदान योजना, भरारी पथकामार्फत आरोग्य तपासणी व उपचार, दायी बैठक योजना इ. कार्यवाही करण्यात येते.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील आरोग्य विभागाच्या रुग्णालयांना शस्त्रक्रियेसाठी लागणारे साहित्य पुरविण्याबाबत

(८) * ४७८८५ श्री.प्रकाश गजभिये, श्री.किरण पावसकर, श्री.हेमंत टकले, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.खवाजा बेग, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.प्रसाद लाड, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील आरोग्य विभागाच्या जिल्हा रुग्णालय व वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन विभागाच्या अंतर्गत वैद्यकीय महाविद्यालयांशी संलग्न रुग्णालयांमध्ये शस्त्रक्रियेसाठी वेगवेगळ्या ११६ प्रकारच्या साहित्याचा पुरवठा आवश्यक असतो, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, राज्यातील बहुतांश रुग्णालयात शस्त्रक्रियेसाठी लागणारी सुई आणि दोरा, हॅण्डग्लोव्ज, बँडेज, प्लास्टर मटेरीयल इत्यादी साहित्याचा अभाव असल्यामुळे शस्त्रक्रिया रखडल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने रुग्णालयांना शस्त्रक्रियेसाठी लागणारे साहित्य पुरविण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

हाफकीन बायो-फार्मास्युटीकल्स कॉर्पो.लि. यांचेमार्फत १०९ तदनुषंगिक उपभोग्य वस्तू व ११४ सर्जिकल साहित्यांचे पुरवठा आदेश देण्यात आले असून त्यापैकी ७० ते ८० टक्के बाबींचा पुरवठा झालेला आहे. आवश्यक साहित्य स्थानिकस्तरावर घेण्याची परवानगी दिली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

संगमेश्वर (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील शास्त्री नदीवरील

साकवाचे काम पूर्ण करण्याबाबत

(९) * ४६६०० श्री.हेमंत टकले, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.धनंजय मुंडे : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) कारभाटले चर्मकारवाडी ते अणदेरी दरम्यान (ता.संगमेश्वर, जि.रत्नागिरी) शास्त्री नदीवर तात्पुरता साकव (फुटब्रीज) असून तो जीर्ण व धोकादायक झालेला असून कारभाटले येथे प्राथमिक शाळा, ग्रामपंचायत, प्राथमिक आरोग्य केंद्र व पोस्ट ऑफीस, रेशन दुकान इत्यादी असल्यामुळे अणदेरी ग्रामस्थांना कारभाटले येथे रोज ये-जा करावी लागत असून विद्यार्थ्यांनासुध्दा याच साकवावरून ये-जा करावी लागत आहे, रुग्णांना घेऊन जाण्यासाठी काही वेळा डोलीचा सुध्दा वापर करावा लागतो, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, कारभाटले येथे जाण्यासाठी एस.टी. व इतर वाहतुकीने संगमेश्वर, अंत्रवली मार्गे जाण्यासाठी १५ कि.मी. अंतर जावे लागत असून हा रस्ता खर्चिक व वेळ घेणारा आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, निर्मल ग्रुप ग्रामपंचायत कारभाटले या ग्रुप ग्रामपंचायतीने अणदेरी कारभाटले दरम्यान शास्त्री नदीवर वाहतुकीचा पूल बांधण्याबाबत ठराव मंजूर करून रत्नागिरी जिल्हा परिषदेकडे दिनांक ७ जून, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास पाठविला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच सदर साकव किती कालावधीत बांधून पूर्ण होईल,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) होय.

(२) होय.

(३) याबाबतचा ठराव प्राप्त नाही.

(४) व (५) सदर कामास साकव दुरुस्ती सन २०१७-१८ मध्ये रुपये ४.१५ लक्ष इतक्या किंमतीस मंजूरी प्राप्त असून सद्यःस्थितीत साकवाचे काम प्रगतीपथावर आहे.

**बोरगाव ग्रामपंचायत (ता.खालापूर, जि.रायगड) येथील आरोग्य
शिविरामध्ये मुदत संपलेली औषधे वितरीत केल्याबाबत**

(१०) * ४६६४० श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) बोरगाव ग्रामपंचायत (ता.खालापूर, जि.रायगड) हद्दीतील सोंडेवाडी येथे रविवार दिनांक २१ एप्रिल, २०१९ रोजी एका सामाजिक संस्थेने आयोजित केलेल्या आरोग्य शिविरामध्ये आदिवासी रुग्णांना वैधता मुदत संपलेली औषधे वितरीत केल्याची बाब निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर सामाजिक संस्थावर कारवाई करण्याची मागणी आदिवासी समाजाने वैद्यकीय आरोग्य अधिकारी, खालापूर यांच्याकडे लेखी तक्रार देऊन केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे नाही.

सदर शिविरात दोन औषधे मुदत बाह्य आढळली, परंतु सदर औषधे वितरीत करण्यात आली नव्हती.

(२) व (३) हे अंशतः खरे आहे.

लेखी तक्रार प्राप्त नाही. तथापि, दुरुध्वनीद्वारे तक्रार प्राप्त होताच घटनास्थळी भेट देवून वैद्यकीय अधिकारी, प्राथमिक आरोग्य केंद्र, चौक यांनी वनौषधी व संशोधन व संवर्धन प्रतिष्ठान, नांगुर्ले ता.कर्जत या स्वयंसेवी संस्थेच्या गाडीची तपासणी केली असता गाडीत दोन औषधांची मुदत माहे मार्च, २०१९ मध्ये संपल्याचे आढळून आले असून सदर प्रकरणी तालुका आरोग्य अधिकारी, खालापूर यांनी दिनांक २२/०४/२०१९ च्या पत्रान्वये अन्न व औषध प्रशासनाकडे तसेच धर्मादाय आयुक्तांकडे लेखी तक्रार करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात हायब्रीड ॲन्युईटी योजनेच्या कामात गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(११) * ४६८२१ श्री.किरण पावसकर, श्री.हेमंत टकले, श्री.आनंद ठाकूर, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.खवाजा बेग, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.प्रसाद लाड, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील १९६ ठिकाणी हायब्रीड ॲन्युईटी योजनेतून रस्त्यांची कामे केली जात असून याच रस्त्यावर पुन्हा दुसऱ्या योजनेतून केंद्रीय रस्ते निधी, अर्थसंकल्पीय योजनेत्तर निधीतून रस्त्यांची कामे दाखवून कंत्राटदारांना परस्पर देयके अदा केली जात असल्याचा प्रकार माहे मार्च, २०१९ च्या पहिल्या आठवड्यात निदर्शनास आला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त कामे ही औरंगाबाद, कोकण व नाशिक या प्रादेशिक विभागात अधिक प्रमाणात झाली असून याबाबतची तपासणी मुख्य अभियंत्यांकडून केली जात आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने परस्पर देयके अदा करणाऱ्या संबंधित दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे नाही.

(२) दिनांक १४ फेब्रुवारी २०१९ रोजीच्या सचिव (रस्ते) यांच्या अर्धशासकीय पत्रान्वये हायब्रीड ॲन्युईटी कामाच्या वावाची अन्य योजनेतील कामाच्या वावामध्ये व्दिरुक्ती झाली आहे किंवा कसे हे तपासण्याचे निर्देश दिले आहेत तसेच इतर योजनेतून सुरु असलेल्या कामांची देयके अदा केल्यानंतर त्याच कामांची देयके हायब्रीड ॲन्युईटी योजनेतून अदा होत नाहीत याबाबतची खात्री करण्याचे निर्देश दिले आहेत.

(३) व (४) सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या अन्य योजनेतून कामाची देयके हायब्रीड ॲन्युईटी योजनेतून देण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई-गोवा राष्ट्रीय महामार्गाच्या कामात बाधितांना
भूसंपादनाचा मोबदला देण्याबाबत**

(१२) * ४७३१२ आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सुभाष झांबड : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई-गोवा राष्ट्रीय महामार्ग चौपदरीकरणाच्या कामात कुडाळ-लक्ष्मीवाडी येथील भूसंपादित झालेल्या प्रकल्पग्रस्तांना जमिनीचा मोबदला मिळाला नसल्याने ग्रामस्थानी चौपदरीकरणाचे काम बंद पाडल्याचे दिनांक ८/०३/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मुंबई-गोवा राष्ट्रीय महामार्गासाठी रत्नागिरी जिल्ह्यातील पेढे व परशुराम येथील इनामी जमिनी शासनाने संपादित केल्या असल्याने सदर जमिनीचा मोबदला कुळांना मिळण्याविषयी शासनाकडे बैठका झालेल्या असून या इनामी जमिनीची ९० टक्के भूसंपादन मोबदला कुळांना व १० टक्के इतरांना देण्याविषयी या बैठकांमध्ये शासनार्फत आश्वासीत करण्यात येऊन याबाबत कोणतीही कार्यवाही करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून भूसंपादन झालेल्या प्रकल्पबाधितांना त्यांच्या संपादित जमिनीचा मोबदला देण्याबाबत तसेच क्षेत्रियस्तरावर संबंधित कुळांना जमीन अधिग्रहण मोबदला देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे नाही.

(२) दिनांक ०३/०६/२०१९ रोजी शासनस्तरावर झालेल्या बैठकीतील निर्देशानुसार पेढे परशुराम देवस्थान विश्वस्त समिती त्यांच्या ५० टक्के मोबदल्याच्या रक्कमेतून ४० टक्के रक्कम (देवस्थान विश्वस्त समितीला प्राप्त होणाऱ्या रकमेच्या ८० टक्के) संबंधित वहिवाटदार/कुळांस समर्पित करण्यास तयार असल्याने, तसे त्यांचेकडून लेखी कळविण्यात आल्यानंतर प्रस्तुत प्रकरणी पुढील कार्यवाही होणे अपेक्षित आहे.

त्याकरीता सदयःस्थितीत जिल्हाधिकारी, रत्नागिरी यांनी दिनांक १९/०६/२०१९ च्या पत्रान्वये अध्यक्ष पेढे परशुराम देवस्थान यांना संमतीबाबतचे प्रतिज्ञापत्र मा.न्यायालयात सादर करणेबाबत आवश्यक कार्यवाही तातडीने करण्याची विनंती केली आहे.

(३) कुडाळ तालुक्यातील एकूण १८ गावांमधील जमीन अंशतः संपादन करण्यात आली असून कुडाळ गावच्या रुपये ७,३५,००,५७८/- रकमेच्या निवाड्यास दिनांक २२/०५/२०१७ रोजी मान्यता प्राप्त झाली आहे.

त्यानुसार कुडाळ येथील १६१ खातेदारांना नोटीसा काढण्यात आल्या असून त्यापैकी ज्या खातेदारांनी मोबदला मिळण्यासाठीचे कागदपत्र (नोटीस व बँकेचा तपशील) उपविभागीय अधिकारी, कुडाळ यांचेकडे सादर केले आहेत, अशा सर्व खातेदारांना मोबदला अदा करण्यात आला असून आजमितीस रुपये ७,३५,००,५७८/- पैकी रुपये ६,३४,७४,५३६/- रक्कमेचा मोबदला वाटप करण्यात आला आहे. उर्वरीत खातेदारांनी नोटीस व बँक तपशील कागदपत्रांची पूर्तता केल्यानंतर त्यांना मोबदला वाटप करण्याबाबतची कार्यवाही करण्यात येणार आहे.

परशुराम व पेढे येथील संपादित केलेल्या जमिनीची मोबदला रक्कम रुपये ४३,७०,८१,७३६/- सक्षम अधिकारी, भूसंपादन चिपळूण यांनी मा.जिल्हा न्यायालय, रत्नागिरी येथे जमा केली आहे. तथापि, सदर मोबदला वाटप हे प्रस्तुत ठिकाणचे देवस्थान, मूळ वहिवाटदार (खोत) व कुळ यांच्यातील मोबदला वाटपाच्या हिस्सेवारी निश्चितीबाबत कार्यवाही पूर्ण झाल्यावर होणार आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अलिबाग, कर्जत व खालापूर (जि.रायगड) येथील
पशुवैद्यकीय दवाखान्याच्या दुरुस्तीबाबत**

(१३) * ४६५८३ श्री.जयंत पाटील, श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अलिबाग, कर्जत व खालापूर (जि.रायगड) येथील पशुवैद्यकीय दवाखान्याच्या एकूण ८ कामांसाठी सुमारे रुपये १ कोटीच्या दुरुस्ती कामांच्या निविदा सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत मागविण्यात आल्या होत्या, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर पशुवैद्यकीय दवाखान्याच्या दुरुस्ती कामांसाठी कार्यकारी अभियंता, विशेष बांधकाम विभाग, वरळी कार्यालयामार्फत दिनांक १६ ऑगस्ट, २०१८ रोजी ऑनलाईन निविदा प्रसिध्द करण्यात आली असून सदर निविदा उघडण्याची तारीख ५ सप्टेंबर, २०१८ रोजी होती, मुंबईसह रायगड जिल्ह्यातील काही ठेकेदारांनी विहित कागदपत्रांसह निविदा दाखल करण्यात आल्या होत्या, असे असताना नेट प्रॉब्लेमनंतर तांत्रिक कारणे पुढे करित संपूर्ण निविदा प्रक्रिया शासकीय नियम डावलून रद्द करण्यात आल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे.
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) होय.

(२), (३) व (४) दिनांक १६ ऑगस्ट २०१८ रोजी मागविण्यात आलेल्या ८ निविदांपैकी एकही निविदा, निविदेतील अटी व शर्तीनुसार आवश्यक कागदपत्रांची पूर्तता करित नसल्याने सर्व निविदा रद्द करून फेरनिविदा दिनांक ४/१/२०१९ रोजी मागविण्यात आल्या. फेरनिविदेअंती प्राप्त झालेल्या पात्र निविदाकारांना कार्यारंभ आदेश देण्यात आले असून सद्यःस्थितीत कामे प्रगतीपथावर आहे.

नवी मुंबईतील किनारपट्टीलगत गावांमध्ये नवीन जेठ्ठी उभारण्याबाबत

(१४) * ४८०३४ श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.निलय नाईक, श्री.प्रविण दरेकर : सन्माननीय मत्स्यविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नवी मुंबईतील कोपरखैरणे येथील मच्छीमार बांधवांना मत्स्यव्यवसाय संबंधित कामांसाठी (मच्छी सुकविणे, मालाची चढ-उतार करणे, बोट पार्किंग करणे व इतर सोयी सुविधा) जेटीची उभारणी करण्याबाबत शासनाकडे पाठपुरावा करूनही जिल्हा नियोजन विभागाने तसेच मत्स्यव्यवसाय विभागाने नवी मुंबईतील किनारपट्टीलगत वसाहत असलेल्या कोळी समाजाच्या गावांमध्ये मासेमारीकरीता नवीन अत्याधुनिक जेटीची उभारणी केली नसल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, घणसोली, दिवा, तळवली, कोपरखैरणे, बोनकोडे आणि ऐरोली इत्यादी ठिकाणी मासेमारीकरीता नवीन अत्याधुनिक पध्दतीची जेटी शासन किती कालावधीत बांधणार आहे,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून नवी मुंबईतील किनारपट्टीलगत वसाहत असलेल्या कोळी समाजाच्या गावांमध्ये नवीन अत्याधुनिक जेटीची उभारणी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहे ?

श्री.महादेव जानकर : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) व (३) कोपरखैरणे येथे जेटी बांधण्याच्या कामाचे सर्वेक्षण करण्यात आले असून सविस्तर अंदाजपत्रके तयार करणेचे काम महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांचेमार्फत प्रगतीपथावर आहे. अंदाजपत्रके तयार झाल्यानंतर या कामाचा प्रस्ताव केंद्र पुरस्कृत सागरमाला योजनेतर्गत मान्यतेसाठी सादर करण्यात येईल. सन २०१८-१९ मध्ये घणसोली येथे मासळी सुकविण्याचा ओटा बांधणे व वाशी येथे बोट यार्ड दुरुस्ती करणे ही कामे जिल्हा नियोजन समितीमार्फत मंजूर करून पूर्ण करण्यात आलेली आहेत. उर्वरीत ठिकाणी अस्तित्वातील वन जमीन व कांदळवन विचारात घेऊन पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषी विद्यापीठातील
प्रकल्पग्रस्तांना नोकरीत आरक्षण देण्याबाबत**

(१५) * ४७९२३ अॅड.निरंजन डावखरे : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राहुरी (जि.अहमदनगर) कृषी विद्यापीठाच्या धर्तीवर डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषी विद्यापीठातील प्रकल्पग्रस्तांना नोकरीत पन्नास टक्के आरक्षण देण्याबाबतचा प्रस्ताव तयार करण्याचे निर्देश मा.कृषी मंत्री यांनी बैठकीदरम्यान दिले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून प्रकल्पग्रस्तांना नोकरीत आरक्षण देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) हे खरे नाही.

(२) प्रकल्पग्रस्तांना नोकरीत आरक्षण देण्याबाबत सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय, क्र.एईएम-१०८०/३५/१६-अ, दिनांक २१ जानेवारी, १९८० मधील तरतुदीनुसार, प्रकल्पग्रस्तांचा कोटा ५ टक्के असून त्या ५ टक्के पैकी ५० टक्के म्हणजेच २.५ टक्के पदे त्याच प्रकल्पातील बाधित व्यक्तींमधून व उर्वरित २.५ टक्के पदे अन्य प्रकल्पातील बाधित व्यक्तींमधून भरण्याची तरतूद आहे. त्यानुसारच कार्यवाही करण्याचे निदेश सर्व कृषी विद्यापिठांना देण्यात आले होते. त्यानुसार प्रकल्पग्रस्तांना नोकरीत आरक्षण देण्याबाबत कार्यवाही केली जात होती. तथापि, शासनाच्या सदर निदेशाविरुद्ध मा.उच्च न्यायालय, खंडपीठ औरंगाबाद येथे दाखल झालेल्या रिट याचिका क्रमांक १३३०/२०१४ मध्ये मा.उच्च न्यायालयाने अमंलबजावणी खाली असलेल्या त्याच प्रकल्पबाधित व्यक्तीच्या नामनिर्देशित उमेदवारापैकी कमीत कमी ५ टक्के व जास्तीत जास्त ५० टक्के पर्यंत उमेदवारांना गट "क" व गट "ड" मधील पदावर आरक्षण देण्यात यावे, असे आदेश दिनांक २९/१०/२०१५ रोजी दिले आहेत.

मा.न्यायालयाच्या प्रस्तुत आदेशाचा राज्यातील इतर प्रवर्गावर होणारा व्यापक परिणाम विचारात घेता मा.उच्च न्यायालयाच्या सदर न्यायनिर्णयाविरुद्ध मा.सर्वोच्च न्यायालय, नवी दिल्ली येथे SLP No. ०१७५९७-०१७६०० Diary no. १०५१४/२०१७ दाखल करण्यात आले असून सद्यःस्थितीत प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

औरंगाबाद प्रादेशिक विभागात मनोरुग्णालय कार्यान्वित करण्याबाबत

(१६) * ४६८९३ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.हेमंत टकले, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात औरंगाबाद विभाग वगळता सर्व विभागामध्ये प्रादेशिक मनोरुग्णालय कार्यरत आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, घाटी रुग्णालयात बाह्यरुग्ण विभागात महिन्याला सुमारे ३००० मनोरुग्णांची तपासणी होत असून त्यासाठी फक्त १५ खाटा राखीव असून खाटांची संख्या कमी असल्याने रुग्णांची गैरसोय होते व आर्थिक भुर्दंड सहन करून रुग्णांना खाजगी रुग्णालयात जावे लागते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, मागील बऱ्याच दिवसापासून औरंगाबाद प्रादेशिक विभागात मनोरुग्णालय सुरु करण्याची मागणी होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून मानसिक आजारावर तात्काळ उपचार मिळण्यासाठी औरंगाबाद विभागात प्रादेशिक मनोरुग्णालय कार्यरत करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे नाही. ठाणे, पुणे, रत्नागिरी व नागपूर ह्या ४ ठिकाणी प्रादेशिक मनोरुग्णालय आहेत.

(२) शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व सर्वोपचार रुग्णालय, औरंगाबाद येथे मनोविकृती शास्त्र विभागात १५ खाटा कार्यान्वित आहेत. याठिकाणी २-३ हजार रुग्णांना उपचार सेवा पुरविण्यात येते.

(३) हे खरे आहे.

(४) औरंगाबाद विभागातील सर्व जिल्ह्यामध्ये जिल्हा मानसिक आरोग्य कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे. आंबेजोगाई येथे १०० खाटांचे वृद्धत्व आरोग्य व मानसिक आरोग्य केंद्राकरीता दिनांक ०६/०६/२०१९ च्या शासन निर्णयान्वये पदनिर्मिती करण्यात आली आहे. औरंगाबाद विभागात मनोरुग्णालय स्थापन करण्याबाबतचा प्रस्ताव प्राप्त झाला असून शासन मान्यता घेण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

हिंगोली जिल्ह्यात गोरेगांव तालुक्याची निर्मिती करण्याबाबत

(१७) * ४७३०५ श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हिंगोली जिल्ह्यातील गोरेगांव तालुका निर्मितीचा प्रश्न अनेक वर्षांपासून शासनाकडे मंजूरीअभावी प्रलंबित असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून हिंगोली जिल्ह्यातील गोरेगांव तालुका निर्मिती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) अशा आशयाचे दिनांक २७/०६/२०१७ रोजीचे निवेदन शासनास प्राप्त झाले आहे.

(२) तालुका निर्मितीचे निकष ठरविण्याबाबत गठीत केलेल्या समितीचा अहवाल शासनास प्राप्त झाला आहे. सदर अहवालाची तपासणी करून तालुका निर्मितीबाबत निकष निश्चित करण्याकामी धोरणात्मक निर्णय घेण्याच्या दृष्टीने प्रस्ताव मंत्रिमंडळाच्या मान्यतेसाठी सादर करण्याची प्रक्रिया सुरु आहे.

तालुका निर्मिती ही एक मोठी आर्थिक व प्रशासकीय प्रक्रिया आहे. त्यानुषंगाने विविध पैलू तपासून त्यासंदर्भात धोरण निश्चित झाल्यानंतर प्रकरणपरतवे नवीन तालुका निर्मितीसंदर्भात उचित निर्णय घेण्याचे संकल्पित आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुकुटबन (ता.झरी, जि.यवतमाळ) येथे शासकीय
ग्रामीण रुग्णालय निर्माण करण्याबाबत**

(१८) * ४६७५७ श्री.खवाजा बेग, श्री.हेमंत टकले, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.आनंद ठाकूर : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुकुटबन (ता.झरी, जि.यवतमाळ) आदिवासी बहुल गावात शासकीय ग्रामीण रुग्णालय नसल्याने रुग्णांची गैरसोय होत असून येथे ग्रामीण रुग्णालय होण्यासाठी ग्रामस्थ व लोकप्रतिनिधींनी दिनांक २/०१/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास शासनाकडे मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने मुकुटबन आदिवासी बहुल गावात शासकीय ग्रामीण रुग्णालय निर्मितीबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) व (२) हे खरे नाही.

मुकुटबन येथे प्राथमिक आरोग्य केंद्रामार्फत आरोग्य सुविधा पुरविल्या जात आहेत.

सन २०११ च्या लोकसंख्येवर आधारीत जोड बृहत आराखडा तयार करण्याची कार्यवाही आरोग्य सेवा संचालनालयस्तरावरून सुरु असून मुकुटबन येथे ग्रामीण रुग्णालय सुरु करण्याबाबतच्या मागणीच्या निकषानुसार जोड-बृहत आराखड्यामध्ये समावेश करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बिरंजनी (ता.हिमायतनगर, जि.नांदेड) येथील
तलाठ्यावर कारवाई करण्याबाबत**

(१९) * ४७२७६ श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) बिरंजनी (ता.हिमायतनगर, जि.नांदेड) येथील तलाठ्याने उंचेगाव (हदगाव) येथे कार्यरत असताना वारसाच्या नावाने फेरफार लावतो असे सांगून एका शेतकऱ्याकडून रुपये १९ हजाराची लाच घेऊन कामे केली नसल्याने उक्त शेतकऱ्याने हिमायतनगर तहसिल कार्यालयात नायब तहसिलदारांच्या केबिनमध्ये तलाठ्यास मारहाण केल्याचे दिनांक १७/१२/२०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून लाचखोर तलाठ्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) अशी बाब निदर्शनास आली नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई व दक्षिण मुंबईतील जिमखान्यांच्या भाडेपट्ट्याचे
नुतनीकरण करण्याबाबत**

(२०) * ४७५९६ श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबईतील अनेक जिमखाने विशेषतः दक्षिण मुंबईत असलेल्या ९ जिमखाना चालकांनी शासनाकडे अधिमूल्य भरलेला नसून त्यांचे भाडे करारही संपुष्टात आले असल्याने प्रशासनाने सदर जिमखान्यांना नोटीस बजावल्या आहेत तसेच जिमखाना, क्लबमध्ये महानगरपालिका अधिकाऱ्यांकडून कारवाई टाळण्यासाठी आजीवन सदस्यत्व घेतले जात असून अशा प्रकारे

सदस्यत्व घेणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर कारवाई करण्याची मागणी सर्वपक्षीय नगरसेवकांनी माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर जिमखान्यांकडून रेडीरेकनर दराच्या हिशोबाने १० टक्के भाडे येणे अपेक्षित असतानाही त्यांच्याकडून फक्त १ टक्का भाडे आकारले जात आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) शासन निर्णय, क्र.जमीन-२५१२/०८/प्र.क्र.५१/ज-२, दिनांक २३/०६/२०१७ अन्वये शासकीय जमिनीवरील जिमखान्यांच्या भाडेपट्ट्याचे नुतनीकरण करण्याबाबतचे धोरण निश्चित करण्यात आलेले आहे. मुंबई शहर जिल्ह्यातील ९ जिमखान्यांचा भाडेपट्टा करार संपुष्टात आला असून सदर धोरणानुसार संबंधित जिमखान्यांना भाडेपट्टा नुतनीकरणाच्या अनुषंगाने नोटीसा देण्यात आल्या आहेत. ९ पैकी ८ जिमखान्यांनी भाडेपट्टा नुतनीकरण करण्याकरीता देय असलेल्या रकमेचा भरणा केलेला आहे. उर्वरीत १ जिमखान्याबाबत वसूलीची कार्यवाही जिल्हाधिकारी कार्यालयामार्फत करण्यात येत आहे.

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या दिनांक ७ मार्च, २०१९ रोजी झालेल्या सभेत एका प्रस्तावावरील चर्चेदरम्यान काही नगरसेवकांनी महानगरपालिकेचे काही अधिकारी कारवाईची भिती दाखवून जिमखाने/क्लब ह्यांच्याकडून सदस्यत्व मिळवत असल्याचा उल्लेख करून अशाप्रकारे सभासदत्व मिळविलेल्या अधिकाऱ्यांची चौकशी करण्याची मागणी केली असे निदर्शनास आले आहे.

(२) व (३) उक्त नमूद शासन निर्णय, दिनांक २३/०६/२०१७ मधील तरतुदीनुसार भाडेपट्ट्याने देण्यात आलेल्या शासकीय जमिनीवरील जिमखान्यांचे क्षेत्रफळाच्या आधारावर "अ", "ब" व "क" अशा प्रकारे वर्गीकरण करण्यात आलेले असून अशा जिमखान्यांच्या भाडेपट्ट्याचे नुतनीकरण

करताना शासकीय जमिनीचे वार्षिक भूईभाडे दिनांक ०१ जानेवारी, २०१७ पासून वार्षिक मूल्य दर तक्त्यातील त्या जमिनीच्या किंमतीच्या १०% रकमेवर “अ”, “ब” व “क” वर्गीकरणाखालील जिमखान्यांसाठी अनुक्रमे उक्त रकमेच्या १%, ०.५% व ०.२५% दराने आकारण्याबाबत धोरण विहित करण्यात आले आहे. सदर धोरणानुसार उपरोक्त वसुलीची कार्यवाही करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

हर्णे (ता.दापोली, जि.रत्नागिरी) येथे मत्स्यव्यवसाय विकास जेटी बांधण्याबाबत

(२१) * ४७८०९ श्री.रविंद्र फाटक, श्री.प्रसाद लाड : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४१८०५ ला दिनांक ६ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय मत्स्यविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हर्णे (ता.दापोली, जि.रत्नागिरी) बंदरावर मत्स्यव्यवसाय विकास जेटी बांधण्याबाबत पाज-पंढरी परिसरातील संस्थामार्फत गेल्या २५ ते ३० वर्षांपासून शासनाकडे लेखी निवेदनाद्वारे मागणी करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, हर्णे पाज-पंढरी येथे मत्स्यव्यवसाय विकास जेटी नसल्याने येथील मच्छिमारांना मुलभूत सोयी सुविधांच्या समस्यांना सामोरे जावे लागत असून जिवितहानी व वित्तहानी झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, केंद्र पुरस्कृत सागरमाला योजनेतर्गत हर्णे येथील मत्स्यबंदर विकसित करण्याबाबतचा रुपये २८५.३२ कोटी रकमेचा प्रस्ताव केंद्र शासनास दिनांक १३/०४/२०१८ रोजी सादर करण्यात आला असून सदर प्रस्तावास मान्यता मिळाली आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून हर्णे पाज-पंढरी येथे मत्स्यव्यवसाय विकास जेटी बांधण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.महादेव जानकर : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

(३) केंद्र शासनास मत्स्यबंदराच्या विकास कामांची यादी दिनांक १३/०४/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये सादर केली आहे. यामध्ये हर्णे मत्स्यबंदर बांधकामाची अंदाजित किंमत रुपये २८५.३२ कोटी दर्शविण्यात आली आहे. केंद्र शासनाकडून अद्याप त्यास मान्यता मिळालेली नाही.

(४) महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांचेमार्फत सागरमाला योजनेंतर्गत ८ मत्स्यबंदरे व १६ मासळी उतरविण्याचे केंद्राचे सर्वेक्षण व सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करण्याबाबत सल्लागारांची नेमणूक केलेली असून सर्वेक्षणाचे काम पूर्ण झालेले आहे. सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करण्याचे काम अंतिम टप्प्यात आहे. सल्लागाराकडून अंदाज पत्रके, नकाशे व सविस्तर प्रकल्प अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर केंद्रिय मत्स्यकी तटवर्ती अभियांत्रिकी संस्था, बेंगलुरु व केंद्र शासनाकडे मंजूरीसाठी सादर करण्यात येतील.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कृषी विभागांतर्गत मृद व जलसंधारणांच्या
कामांमध्ये गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(२२) * ४६७७४ श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.धनंजय मुंडे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.खवाजा बेग, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर, श्री.सुजितसिंह ठाकूर : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील कृषी विभागांतर्गत मृद व जलसंधारणात रुपये २५ कोटींचा गैरव्यवहार झाल्याने २९ अधिकारी/कर्मचाऱ्यांवर फौजदारी गुन्हे दाखल करण्याचे आदेश कृषी सचिव श्री.एकनाथ डवले आणि कृषी आयुक्त श्री.सुहास दिवसे यांनी माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान दिले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, गैरव्यवहाराची चौकशी स्वतंत्रपणे लोकायुक्तांनी स्वतःहून सुरु केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, फौजदारी गुन्हे दाखल होण्याचे आदेश देऊन काही कालावधी होऊनही गुन्हे दाखल न केल्यामुळे गैरव्यवहाराच्या चौकशी समितीचे प्रमुख तत्कालीन उपसंचालक श्री.आबासाहेब साबळे यांनी आत्मदहनाचा इशारा दिला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित अधिकारी/कर्मचारी यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत व याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे ?

डॉ.अनिल बोंडे : (१) होय, सन २०१०-११ मध्ये सोलापूर जिल्ह्यातील मंगळवेढा व मोहोळ तालुका कृषी अधिकारी कार्यालयांतर्गत मृद व जलसंधारणाच्या कामांमध्ये झालेली अनियमितता व अपहार झाल्याची शक्यता विचारात घेऊन या प्रकरणातील सर्व संबंधित अधिकारी/कर्मचाऱ्यांविरुद्ध फौजदारी गुन्हा दाखल करण्याबाबत दिनांक १५/१०/२०१८ च्या पत्रान्वये आयुक्त (कृषी) यांना आदेश देण्यात आले आहेत.

(२) व (३) होय.

(४) या प्रकरणी २९ अधिकारी/कर्मचाऱ्यांविरुद्ध पोलीस स्टेशन, मंगळवेढा येथे एफ.आय.आर. क्र. ०१५६, भारतीय दंड संहिता १८६० अंतर्गत कलम ४०३, ४०९, ३४ अन्वये दिनांक ०१/०४/२०१९ रोजी फौजदारी गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. तसेच दोषी अधिकारी/कर्मचाऱ्यांविरुद्ध महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९ मधील नियम ८/१२ नुसार दिनांक १७/०२/२०१७ च्या जापनान्वये विभागीय चौकशी सुरु करण्यात आली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**काल्हेर (ता.भिवंडी, जि.ठाणे) येथील कारखान्यात रासायनिक द्रव्य
मिसळून सुगंधी अगरबत्ती विक्री करित असल्याबाबत**

(२३) * ४६८०३ श्री.सुजितसिंह ठाकूर : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) काल्हेर (ता.भिवंडी, जि.ठाणे) येथील कारखान्यात अगरबत्तीसाठी लागणारा कच्चा माल चीनमधून आयात करून विविध सुगंधी रासायनिक द्रव्यांत मिसळून सुप्रसिध्द ब्रँडने त्याची विक्री सुगंधीत अगरबत्ती म्हणून होत असल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ठाणे कृषी अधिकारी व घरगुती किटकनाशक नियंत्रण संघाच्या अधिकाऱ्यांनी काल्हेर येथील "डिवाईन प्रग्नॅसीस" कारखान्यावर दिनांक १५/०३/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास छापा टाकून लाखो रुपयांचा मुद्देमाल जप्त केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ.अनिल बोंडे : (१) होम इन्सेक्ट कंट्रोल असोसिएशन यांचेकडून तक्रार प्राप्त झालेली आहे.

(२) यासंदर्भात, होम इन्सेक्ट कंट्रोल असोसिएशनने आयुक्त (कृषी) यांच्याकडे केलेल्या तक्रारीच्या अनुषंगाने, कृषी विभाग व होम इन्सेक्ट कंट्रोल असोसिएशनचे प्रतिनिधी यांच्या संयुक्त पथकाने दिनांक १२/०३/२०१९ रोजी डिवाईन प्रग्नॅस, काल्हेर, भिवंडी, जि.ठाणे येथील कंपनीवर गोपनीय पध्दतीने छापा टाकून साठवण व उत्पादन स्थळाची तपासणी केली. सदर ठिकाणी १५ प्रकारच्या Incense Stick ची पाकीटे मिळून आली. सर्व साठ्यामधून किटकनाशके कायदा १९६८ व किटकनाशक कायदा १९७९ नुसार नमुने काढण्यात आले. सदरचे नमुने Analytical Chemist Pesticide Residue Testing laboratory, Pune यांचेकडे तपासणी करिता पाठविले. सदर १५ नमुन्यांचे तपासणी अहवाल प्राप्त झाले असून संबंधित उत्पादनामध्ये किटकनाशकाचा अंश व रासायनिक द्रव्ये आढळले नाही. त्यामुळे मुद्देमाल जप्त करण्यात आलेला नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अमळनेर (जि.जळगांव) तालुक्यात स्वयंचलित
पर्जन्यमापक बसविण्याबाबत**

(२४) * ४८२२२ श्रीमती स्मिता वाघ : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अमळनेर (जि.जळगांव) तालुक्यात महसूली मंडळनिहाय स्वयंचलित पर्जन्यमापक बसविणेबाबत आवश्यक प्रस्ताव शासनस्तरावर प्रलंबित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महसूली मंडळनिहाय स्वयंचलित पर्जन्यमापक बसविण्याबाबत आवश्यक जागा उपलब्ध असूनही सदरहू प्रस्ताव प्रलंबित असण्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून अमळनेर तालुक्यात महसूली मंडळनिहाय स्वयंचलित पर्जन्यमापक बसविण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ.अनिल बोंडे : (१) हे खरे नाही.

जळगांव जिल्ह्यात महावेध प्रकल्पांतर्गत एकूण ८६ स्वयंचलित हवामान केंद्र बसविण्यात आले आहेत. त्यापैकी अंमळनेर तालुक्यात एकूण ८ स्वयंचलित हवामान केंद्र बसविण्यात आलेले आहेत.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नागपूर व साकोली कृषी विज्ञान केंद्रात पात्र उमेदवारांना डावलून
इतर शाखेच्या उमेदवारांची निवड केल्याबाबत**

(२५) * ४८३०० प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर :
सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठाशी संलग्नित असलेल्या नागपूर व साकोली येथील कृषी हवामान शास्त्रज्ञ, कृषीशास्त्र व कृषी भौतिकशास्त्र पदाची जाहिरात काढण्यात आली, परंतु संबंधित विद्याशाखेतील पदवीधर असणाऱ्या पात्र उमेदवारांना डावलून इतर शाखेच्या उमेदवारांची निवड करण्यात आल्याचे दिनांक १२ मे, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नागपूर व साकोली कृषी विज्ञान केंद्रात कृषी हवामान शास्त्रज्ञ पदासाठी देण्यात आलेल्या जाहिरातीत कृषी हवामान शास्त्रज्ञ, कृषीशास्त्र व कृषी भौतिकशास्त्र शाखेतील जवळपास २५ पदवीधरांनी अर्ज केला असून त्यांची लेखी परीक्षा व मुलाखती घेतल्या गेल्या परंतु निवड समितीने निकष व पात्रता डावलून हवामानशास्त्र शाखेतील उमेदवारांची निवड न करता कृषीशास्त्र शाखेतील उमेदवारांची निवड केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ.अनिल बोंडे : (१) व (२) हे खरे नाही. तथापि, डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठांतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र साकोली येथील हवामान शास्त्रज्ञ हे पद कंत्राटी तत्वावर भरण्यासाठी नोडल ऑफिसर व प्रोग्राम कॉर्डिनेटर, कृषी विज्ञान केंद्र, साकोली, जि.भंडारा यांनी दिनांक ०६/१०/१८ रोजी जाहिरात दिली होती. जाहिरातीमध्ये दिल्याप्रमाणे सदर पदाकरीता एकूण २७ पदवीधारकांनी अर्ज सादर केले होते. त्यापैकी ७ पदवीधारकांचे अर्ज शैक्षणिक पात्रतेत अपात्र ठरल्यामुळे रद्द करण्यात येऊन उर्वरित २० पदवीधारकांचे आवेदन अर्ज मंजूर करण्यात आले.

भारतीय कृषी अनुसंधान परिषद, नवी दिल्ली यांनी दिलेल्या निकषानुसार एम.एस.सी कृषी हवामान शास्त्र/हवामान शास्त्र/कृषी विद्या/भौतिकशास्त्र या विषयात पदव्युत्तर पदवी हा निकष असल्याने कृषी विद्या या विषयात पदव्युत्तर पदवीधारण करणाऱ्या पात्र उमेदवारांची निवड करण्यात आली आहे.

नागपूर येथील कृषी हवामान शास्त्रज्ञ या पदाची जाहिरात केंद्रीय कापूस संशोधन केंद्र यांचेमार्फत देण्यात आली होती. केंद्रीय कापूस संशोधन केंद्र, नागपूर हे भारतीय कृषी अनुसंधान परिषद, नवी दिल्ली यांच्या अखत्यारित येत असल्याने येथील पदभरती प्रक्रिया त्यांचेमार्फत राबविण्यात आली आहे. त्यामुळे डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठाकडून पदाची जाहिरात काढण्यात आलेली नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अंजनगाव-दर्यापूर-मूर्तिजापूर राज्य महामार्ग रस्त्याच्या
दुतर्फा नवीन वृक्ष लावण्याबाबत**

(२६) * ४८३०१ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया, श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला जिल्ह्यातील अंजनगाव-दर्यापूर-मूर्तिजापूर राज्य महामार्ग क्रमांक २८२ रुंदीकरणासाठी रस्त्याच्या दुतर्फा उभी असलेली हिरवीगार महाकाय लिंगाच्या हजारो वृक्ष तोडण्यात येणार असल्याचे माहे मे, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यासंदर्भात सार्वजनिक बांधकाम विभागाने वन विभागाला प्रस्ताव पाठविण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्य महामार्ग क्रमांक २८२ च्या रस्त्याच्या दुतर्फा असलेली झाडे तोडण्यात येणार असल्याचा फायदा घेऊन तालुक्यात अवैध वृक्षतोड होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने राज्य महामार्ग रस्त्याच्या दुतर्फा वृक्षतोडीच्या बदल्यात नवीन वृक्ष लावण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) होय.

अंजनगाव-दर्यापूर-मुर्तिजापूर राज्यमार्ग क्र. २८२ हा रस्ता अमरावती व अकोला या जिल्ह्यातून जातो. सदर रस्त्याचे रुंदीकरणासह सुधारणा करणे हे काम हायब्रीड ॲन्युईटी अंतर्गत मंजूर असून रुंदीकरणाचे काम सुरु करण्यात आलेले आहे. या रस्त्याच्या दुतर्फी असलेली वृक्ष रुंदीकरणात येत असल्यामुळे तोडणे आवश्यक आहे.

(२) होय.

(३) नाही.

(४) सदर रस्त्याच्या दुतर्फी असलेल्या वृक्षतोडीच्या बदल्यात तिन पट नविन वृक्ष लावण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

वर्धा जिल्ह्यातील चारा टंचाई दूर करण्याबाबत

(२७) * ४८३४९ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार :

सन्माननीय पशुसंवर्धन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वर्धा जिल्ह्यातील अधिकाऱ्यांचे नियोजनबद्ध कार्यक्रम व धोरण नसल्याने तसेच चारा, बियाणांचा वेळेत पुरवठा शेतकऱ्यांना उपलब्ध न झाल्याने जिल्ह्यात चारा टंचाई निर्माण होऊन ७५ हजार जनावरांवर उपासमारीची वेळ आली असल्याचे दिनांक १०/०५/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने वर्धा जिल्ह्यात चारा टंचाई दूर करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.महादेव जानकर : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बीड जिल्ह्यातील गोदावरी नदीपात्रात अवैध वाळू उपसा
करणान्यांविरुद्ध कारवाई करण्याबाबत**

- (२८) * ४८४२८ श्री.विक्रम काळे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.सतिश चव्हाण :
सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) गोदावरी नदीपात्रात अवैध वाळू उपसा करणाऱ्यांविरुद्ध जप्तीची कारवाई करून रुपये ४ कोटी ८६ लाख रुपयांची दंड वसुली दिनांक १० मे, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास जिल्हाधिकारी, बीड यांनी केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, महसूल व पोलीस विभागाने सुमारे ३२५ वाळू माफियांविरुद्ध कारवाया केल्या असून प्रत्यक्षात केवळ ७ प्रकरणातच गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने उर्वरित वाळू माफियांविरुद्ध गुन्हे दाखल करून कारवाई करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१), (२) व (३) बीड जिल्ह्यात गौण खनिजाचे अवैध उत्खनन व वाहतूक रोखण्यासाठी उपविभाग व तालुकास्तरावर भरारी पथके निर्माण करण्यात आली आहेत. सदर पथकांमार्फत बीड जिल्ह्यात सन २०१८-१९ या कालावधीत वाळूचे अवैध उत्खनन व वाहतूकीच्या ३२५ प्रकरणी कारवाई करून रुपये ४.८६ कोटी इतकी दंडात्मक रक्कम शासनजमा करण्यात आली असून १७ प्रकरणात गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत.

माहे एप्रिल व मे, २०१९ मध्ये वाळूच्या अवैध उत्खनन व वाहतूकीच्या ४७ प्रकरणांमध्ये रुपये ९५.९४ लक्ष इतकी दंडात्मक रक्कम शासनजमा करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबईत कामगार विमा योजनेचे दवाखाने व औषधांची
दुकाने सुरु करण्याबाबत**

- (२९) * ४८९६१ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) मुंबईतील कामगार विमा योजनेतील सुमारे दीड हजारांहून अधिक छोटे दवाखाने व छोट्या दवाखान्यांसह योजनेच्या प्रमुख सहा रुग्णालयांना औषध पुरवठा करणारी सुमारे साडे सहाशे औषधांची दुकाने बंद झाल्याची बाब दिनांक ४ मे, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, शासनाकडून विमा योजनेचा परतावा वेळेवर न मिळणे, कामगार विमा योजनेचे कार्ड बंद होणे, औषधांची उपलब्धता नसणे या कारणामुळे विमा योजनेच्या लाभापासून कामगार व त्यांच्या कुटुंबियांना वंचित रहावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने मुंबईतील गरजू कामगारांसाठी कामगार विमा योजनेचे दवाखाने आणि औषधांची दुकाने सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

सुमारे ३० वर्षांपूर्वी राज्य कामगार विमा योजनेतर्गत दीड हजार IMP व ८० registered chemist कार्यरत होते. तथापि, बदलत्या काळानुसार औद्योगिक परिस्थितीमध्ये झालेल्या मोठ्या बदलांमुळे मुंबईतील कॉटन मिल्स व इतर कारखाने बंद होऊन काही कंपन्या मुंबईच्या बाहेर गेल्या. त्यामुळे मध्यंतरीच्या काळात विमाधारकांच्या संख्येत घट होऊन त्यानुसार वेळोवेळी आवश्यक त्या प्रमाणात विमा वैद्यकीय व्यवसायींची नियुक्ती करण्यात आली आहे. सद्यःस्थितीत मुंबईत ४२३ विमा वैद्यकीय व्यवसायी IMP आणि ०६ registered chemist कार्यरत असून १२ सेवा दवाखाने सुध्दा कार्यरत आहेत.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

राज्य कामगार विमा महामंडळाने ऑनलाईन पोर्टल स्थापित केले असल्यामुळे विमा योजनेचा परतावा वेळेवर मिळत असून कार्ड बंद होण्याचे प्रकार सुध्दा होत नाहीत. हाफकीन महामंडळाकडून औषधी वेळेवर उपलब्ध न झाल्यामुळे निर्माण झालेला तुटवडा दूर करण्यासाठी राज्य कामगार विमा महामंडळामार्फत चार महिन्यांच्या औषधांचा साठा उपलब्ध करून घेण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

(३) महाराष्ट्र राज्य कामगार विमा सोसायटीमार्फत अतिरिक्त IMP व chemist यांची नियुक्ती करण्यात येणार असल्याने चौकशीचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रत्नागिरी जिल्ह्यातील सहाय्यक आयुक्तासह परवाना अधिकारी
 यांना धमकीचे पत्र मिळाल्याबाबत**

(३०) * ४९११९ अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील : सन्माननीय मत्स्यविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रत्नागिरी जिल्ह्यातील सहाय्यक आयुक्तासह परवाना अधिकारी यांना पर्ससीन नेट नौकांच्या विरोधात कारवाई केली तर तुमचा कार्यक्रम करू अशाप्रकारे एका अज्ञात इसमाकडून टपालाद्वारे धमकीचे पत्र मिळाले असल्याचे दिनांक १६ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी सहाय्यक आयुक्तांनी याबाबतची तक्रार शहर पोलिसांकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.महादेव जानकर : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

(३) पोलीस विभागाकडून कारवाई सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पाणजू (ता.वसई, जि.पालघर) येथे प्राथमिक
आरोग्य केंद्र उभारण्याबाबत**

(३१) * ४९१४६ श्रीमती विद्या चव्हाण : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व

कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पाणजू (ता.वसई, जि.पालघर) येथील प्राथमिक आरोग्य केंद्रासाठीच्या जागेसाठी २६ वर्षांपूर्वी शासनाकडून रुपये ५ कोटींची तरतूद करण्यात येऊन २ एकर जागेला मंजूरी देण्यात आली, तसेच सदर पाणजू गावातील जनतेला वैद्यकीय उपचार मिळण्यासाठी प्राथमिक आरोग्य केंद्र स्थापन करण्याची मागणी अनेक वर्षे स्थानिक ग्रामस्थ, ग्रामपंचायतीचे सरपंच करीत असल्याचे तसेच 'समर्थन' संस्थेने मा.सार्वजनिक आरोग्य मंत्री, मा.आदिवासी विकास तथा पालकमंत्री (पालघर), प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग तसेच आरोग्य संचालकांकडे दिनांक २५/०३/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास लेखी निवेदनाद्वारे मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर पाणजू भागातील नागरिकांना आरोग्य सोयी सुविधा मिळण्यासाठी त्याठिकाणच्या माती भरावासाठी कार्यादेश काढण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, किती कालावधीत प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या कामाला सुरुवात करण्याचे अपेक्षित आहे,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून पाणजू येथे प्राथमिक आरोग्य केंद्र उभारण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

पाणजू येथे प्राथमिक आरोग्य पथकाच्या इमारतीचे बांधकाम करण्याबाबत व प्राथमिक आरोग्य केंद्र उभारण्याकरीता नागरिकांकडून मागणी करण्यात आली आहे.

(२), (३) व (४) पाणजू (ता.वसई, जि.पालघर) येथे प्राथमिक आरोग्य पथक ग्रामपंचायतीच्या इमारतीत कार्यरत आहे. प्राथमिक आरोग्य पथकाकरीता उपलब्ध झालेली जागा समुद्रालगतची असून बांधकामापेक्षा संरक्षक भिंत व सपाटीकरण करण्याचा खर्च फार जास्त असल्याने पर्यायी जागा उपलब्ध करून घेण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई-पुणे द्रुतगती महामार्गावरील खालापूर येथील
भूखंड वाटपात अनियमितता झाल्याबाबत**

(३२) * ४९१५३ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४४०३६ ला दिनांक १९ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई-पुणे द्रुतगती महामार्गावरील खालापूर तालुक्यातील सारसन आणि ठाणे न्हावे येथील ट्रक टर्मिनस खाजगीकरणांतर्गत विस्तारीत करण्यासाठी महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळाने निविदेद्वारे देकार मागविले असता मौजे सारसन आणि ठाणे न्हावे येथील ट्रक टर्मिनस या सुविधेकरीता ज्या निविदाकारास निविदा प्राप्त झाल्या त्याने बनावट अनुभवाचे प्रमाणपत्र व बनावट नेटवर्थ सर्टिफिकेट महामंडळाकडे सादर केल्याने यासंबंधी महालेखापालांच्या अहवालामध्ये आक्षेप घेण्यात येणे, तसेच निविदेच्या अटी शर्ती बदलून मोठ्या प्रमाणावर अनियमितता करून २५ एकर एवढ्या प्रचंड क्षेत्रफळाचे भूखंड महामंडळाने खाजगीकरणाच्या नावाखाली ठेकेदाराच्या नावे करणे, या सर्व प्रकरणामध्ये शासनाचे सुमारे रुपये २००० कोटींचे नुकसान झाल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सुमारे रुपये २००० कोटी उत्पन्न अपेक्षित असलेले भूखंड महामंडळाने ट्रक टर्मिनस, हॉटेल आणि पेट्रोल पंपासाठी फक्त रुपये १० कोटीत मे.विक्रम टेलिमॅटीक्स पुणे व मे.मिस्टॅकल टेक्नोप्लास्ट, ठाणे या कंपन्यांना देण्यात आल्याने या प्रकरणात आर्थिक गैरव्यवहार झाल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या प्रकरणी अर्थसंकल्पीय अधिवेशन, २०१७ मध्ये लक्षवेधी सूचनेला उत्तर देताना तीन महिन्यात चौकशी करून कारवाई करण्याचे आश्वासन सभागृहात मा.मंत्री महोदय यांनी देवूनही कोणतीच कारवाई करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने गैरव्यवहार करणाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे नाही. ठाणेन्हावे व सारसन येथील ट्रक टर्मिनस या सुविधेकरीता प्राप्त निविदांमध्ये काही कंपन्यांचे अनुभव प्रमाणपत्र व नेटवर्थ सर्टिफिकेटमध्ये अनियमितता असल्याचा आक्षेप महालेखापालांच्या अहवालांमध्ये घेण्यात आला होता. सदर आक्षेपाबाबत महामंडळाकडून महालेखापाल कार्यालयास अहवाल सादर करण्यात आलेले आहेत.

या वाहनतळासाठी दिलेले भूखंड ३० वर्षाकरीता भाडेत्वावर कंत्राटदारांना दिलेले असून सदर भूखंड हे महामंडळाच्याच नावे आहेत. या भूखंडावर अत्यावश्यक सुविधा गरजेचे असलेले ट्रक टर्मिनस उभारले आहे.

महामंडळास प्राप्त होणाऱ्या अधिमूल्य रक्कमेपोटी ८० वर्षानंतरचे काल्पनिक मूल्य रुपये २००० कोटी दर्शविले आहे. सदर जमिनीचे मूल्य हे शासकीय Ready Recknor Rates प्रमाणे ठरविण्यात आले आहे. ट्रक टर्मिनससाठी भूखंड ३० वर्षांच्या भाडेपट्ट्यावर दिले असून मुदतीनंतर हे भूखंड महामंडळाकडे त्यावरील बांधकामासह ताब्यात येतील.

(२) हे खरे नाही, महामंडळास प्राप्त होणाऱ्या अधिमूल्य रकमेपोटी ८० वर्षानंतरचे काल्पनिक मूल्य रुपये २००० कोटी दर्शविले आहे. सदर भूखंडापोटी महामंडळाला १६.६१ कोटी रुपये अधिमूल्य प्राप्त होत आहे. तसेच ट्रक टर्मिनस उभारण्यापोटीचा किमान खर्च प्रत्येकी रुपये २० कोटी असा एकूण रुपये ४० कोटी रुपये इतका आहे. याव्यतिरिक्त पार्किंगच्या महसूलाचा ५० टक्के वाटा महामंडळाला देण्याचे करारनाम्यात नमूद केले आहे. वाणिज्यिक वापराच्या सुविधेपोटी उभारण्यात आलेली इमारत व इतर सोई सुविधा महामंडळाला ३० वर्षानंतर सुपूर्द करण्यात येणार आहेत. या प्रकरणामध्ये महामंडळाचे कोणतेही आर्थिक नुकसान झालेले नाही.

(३) व (४) हे खरे नाही. महामंडळाकडे ट्रक टर्मिनसच्याबाबतीत प्राप्त तक्रारींच्या अनुषंगाने सह व्यवस्थापकीय संचालक (प्रशासन व वित्त) यांच्या अध्यक्षतेखाली चौकशी समिती गठीत करण्यात आली होती. सदर चौकशी समितीचा अहवाल दिनांक ३१/०१/२०१८ रोजी महामंडळास सादर करण्यात आला. सदर चौकशी अहवाल संचालक मंडळाच्या दिनांक १४/०२/२०१८ व दिनांक ४/०५/२०१८ रोजीच्या बैठकीत चर्चेस ठेवला होता. सदर समिती अहवालानुसार सदर निविदा प्रक्रियेतील मौजे सारसन येथील ट्रक टर्मिनल संदर्भात निविदा छाननीमधील काही प्रशासकीय त्रुटी वगळता कोणतेही तथ्य आढळून येत नाही व प्रकल्पांचे कार्यान्वय चालू ठेवणे महामंडळाच्या हिताचे आहे, असा निष्कर्ष नोंदवला आहे. चौकशी समिती अहवालानुसार सदर व्यवहारात महामंडळाचे कोणतेही आर्थिक नुकसान झालेले नाही. तसेच महामंडळाचे कोणतेही अधिकारी दोषी असल्याचा निष्कर्ष समितीने नोंदविलेला नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुलुंड (पूर्व), मुंबई येथील भूखंड वापराच्या
 अटी शर्तीचे संस्थेने उल्लंघन केल्याबाबत**

(३३) * ४९१५५ श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मराठा समाजाच्या उन्नतीसाठी मौजे मुलुंड (पूर्व), मुंबई मधील सर्व्हे नं. १२१ ते १२३ मधील सुधारित अभिन्यासातील भूखंड क्र. १३ हा शासन जापन दिनांक २८/०४/१९८९ अन्वये मराठा मंडळ, मुलुंड, मुंबई या संस्थेस विद्यार्थी वसतिगृह, वाचनालय, सांस्कृतिक केंद्र इ. प्रयोजनार्थ काही अटी व शर्तीच्या अधीन राहून शासनाने मंजूर केला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर भूखंडावर संस्थेमार्फत विद्यार्थी वसतिगृह चालू केले नसल्यामुळे विहित अटीचे पालन केले नाही, तसेच सदरहू भूखंडाचा वाणिज्यिक वापर करू नये असे शासकीय जमीन वाटप आदेशात स्पष्टपणे नमूद असताना सुध्दा तेथे व्यापारी दराने सभागृह वाणिज्यिक व खाजगी वापरासाठी भाड्याने देण्यात येत आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदरहू संस्थेविरुद्ध प्राप्त झालेल्या विविध तक्रारींच्या अनुषंगाने संस्थेच्या पदाधिकाऱ्यांवर विभागाने कोणतीही कारवाई केली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून भूखंड वापराच्या उल्लंघनाबाबत संस्थेच्या पदाधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१), (२), (३), (४) व (५) मौजे मुलुंड मधील स.नं. १२१ ते १२३ मधील सुधारित अभिन्यासातील भूखंड क्र. १३ हा शासन जापन दिनांक २८/४/१९८९ अन्वये मराठा मंडळ, मुलुंड या संस्थेस विद्यार्थी वसतिगृह, वाचनालय, सांस्कृतिक केंद्र इ. प्रयोजनार्थ प्रदान करण्यास काही अटी व शर्तीस अधिन राहून शासनाने मंजुरी दिली आहे. त्यानुसार सदर १५५०.७५ चौ.मी. मिळकतीचा ताबा संस्थेस दिनांक २९/१२/१९८९ रोजी देण्यात आला आहे. तदनंतर शासन जापन दिनांक २१/१०/१९९४ अन्वये सुधारित अभिन्यासातील भूखंड क्र. १३ चे क्षेत्र रस्त्याच्या तळपृष्ठ निर्देशांकासह २१७१.०५ चौ.मी. असल्याने तेवढे क्षेत्र उपरोक्त प्रयोजनार्थ मंजूर करण्यात आले आहे.

जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगर यांच्या अहवालानुसार, सदर जमिनीवर तळ मजला + ३ मजले अशी इमारत असून तळमजल्यावर वाचनालय व मंडळाचे कार्यालय आहे. पहिल्या मजल्यावर सांस्कृतिक केंद्र सभागृह व दुसऱ्या मजल्यावर सांस्कृतिक केंद्र सभागृह/वधु-वर सुचक मंडळ आहे. तिसऱ्या मजल्यावर विद्यार्थी वसतिगृहासाठी ६ खोल्या सुस्थितीत असून तिथे अभ्यासिका करण्यात आली आहे. तसेच, या संस्थेमार्फत कोणत्याही अटी व शर्तीचा भंग झाल्याची बाब निदर्शनास आलेली नाही आणि मराठा मंडळ संस्थेमार्फत सदर भूखंडाचा वापर वाणिज्यिक व खाजगी वापर केला जात नसल्याचे निदर्शनास आल्याने संस्थेवर कार्यवाही करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील गंभीर दुर्धर आजारावरील औषधोपचार व शस्त्रक्रियेसाठीच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्याबाबत

- (३४) * ४९१५९ श्री.चंद्रकांत रघुवंशी : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्यातील गंभीर दुर्धर आजारावरील औषधोपचार व शस्त्रक्रियेसाठीच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती शासनाकडून होते, परंतु हे आर्थिक सहाय्य गंभीर स्वरूपाच्या फक्त २६ आजारांसाठीच अनुज्ञेय आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सद्यःस्थितीत हृदयप्रत्यारोपण शस्त्रक्रियेसारखे गंभीर रोगाचे प्रमाण लोकप्रतिनिधी व शासकीय अधिकारी-कर्मचाऱ्यांमध्ये वाढत आहे परंतु हृदयप्रत्यारोपणानंतर अण्टी इम्युनो सप्रेसिव ड्रगची आवश्यकता असते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, त्यासाठी संबंधित रुग्णाचे केलेल्या खर्चाची प्रतिपूर्ती संबंधित रुग्णास मिळण्याबाबतचा उल्लेख शासनाने दिनांक ३१/०१/२०१२ रोजीच्या शासन निर्णयामध्ये केला नसल्यामुळे अनेक रुग्णांची देयके शासनाच्या रुग्ण समितीसमोर प्रलंबित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दिनांक ३१/०१/२०१२ रोजीच्या शासन निर्णयात सुधारणा करून गंभीर आजारातील शस्त्रक्रियेनंतर रुग्णाने केलेल्या औषधावरील खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे नाही.

राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांचे कुटुंबीय यांना शासन निर्णय दिनांक १९/३/२००५ अन्वये शासन विनिर्दिष्ट २७ आकस्मिक व ५ गंभीर आजारावरील उपचार व शस्त्रक्रिया इ.साठी वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती दिली जाते.

(२) हे खरे आहे.

(३) हे अंशतः खरे आहे.

शासन निर्णय दिनांक ३१/१/२०१२ मध्ये सुधारणा करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) या विभागाच्या दिनांक २१ ऑगस्ट, २०१८ च्या शासन निर्णयान्वये शासकीय कर्मचाऱ्यांना वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीच्या मंजूरी संदर्भातील वैद्यकीय देखभाल नियम १९६१ व प्रचलित शासन निर्णय यामध्ये आवश्यक त्या सुधारणा करण्याकरीता समिती गठित करण्यात आली असून सुधारित नियम तयार करण्याची कार्यवाही चालू आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**आकाशवाणी आमदार निवास, मुंबई या इमारतीचे बाहेरील
वन्हाड्यांचे दुरुस्तीचे काम निकृष्ट दर्जाचे झाल्याबाबत**

(३५) * ४९२१५ श्री.सुभाष झांबड, श्री.शरद रणपिसे : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) आकाशवाणी आमदार निवास, मुंबई या इमारतीचे बाहेरील वऱ्हाड्यांचे दुरुस्तीचे काम अतिशय निकृष्ट दर्जाचे करण्यात येवून कोट्यवधी रुपयांचा गैरव्यवहार करण्यात आल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही,

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नाशिक जिल्ह्यात आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या
कुटुंबियांना मदत देण्याबाबत**

(३६) * ४९२९१ श्री.अमरिशभाई पटेल : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नाशिक जिल्ह्यात सन २०१९ या वर्षाच्या पहिल्या चार महिन्यात २५ शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना मदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) होय, हे खरे आहे,

(२) नाशिक जिल्ह्यात दिनांक १ जानेवारी ते ३० एप्रिल, २०१९ या कालावधीमध्ये २९ व्यक्तींनी आत्महत्या केलेल्या आहेत. त्यापैकी ०७ प्रकरणी जिल्हास्तरीय समितीने अंतिम निर्णय घेतला असून ४ प्रकरणे पात्र करण्यात

आलेली आहेत. ३ प्रकरणे अपात्र करण्यात आलेली आहेत. उर्वरित प्रलंबित २२ प्रकरणी जिल्हास्तरीय समितीची तात्काळ बैठक आयोजित करून अंतिम निर्णय घेण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

ग्लायफोसेट निर्मिती करणाऱ्या कंपन्यांवर कारवाई करण्याबाबत

(३७) * ४९१९७ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील शेतकरी दरवर्षी ग्लायफोसेट निर्मिती करणाऱ्या कंपन्यांकडून सुमारे ७०० कोटी रुपयांचे ३५ लाख लिटर तणनाशकाचा शेतात वापर करतात, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ग्लायफोसेटच्या वापरामुळे कर्करोग होत असल्याचे हजारो दावे अमेरिकेच्या न्यायालयात दाखल झाले असून न्यायालयाने कर्करोगाचा मुद्दा मान्य करित नुकसान भरपाई देण्याचे आदेश दिल्याची बाब माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासनाने ग्लायफोसेटच्या बंदीच्या फायली पुन्हा उघडण्याचा निर्णय घेऊन राज्यभरातील सर्व कर्करोगग्रस्तांची माहिती गोळा करण्याचे आदेश देऊन राज्यातील ग्लायफोसेटवर बंदी घालण्याच्या नोटीसा उत्पादक कंपन्यांना बजावल्या असून, ग्लायफोसेटची निर्मिती आणि शोधात अग्रेसर असलेल्या मोन्सॅन्टोला देखील नोटीस बजावण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने ग्लायफोसेट निर्मिती करणाऱ्या कंपन्यांवर कोणती कारवाई करून कर्करोगग्रस्तांना नुकसान भरपाई देण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. अनिल बोंडे : (१) हे खरे आहे.

(२) अमेरिकन न्यायालयाने दिलेल्या आदेशाबाबतची अधिकृत माहिती उपलब्ध नाही. तथापि, इंटरनेटवरून शोधले असता, न्यूयॉर्क टाइम्समध्ये याबाबतची बातमी प्रसिध्द झालेली आहे.

(३) नाही.

ग्लायफोसेटवर बंदी घालण्याच्या नोटीसा उत्पादक कंपन्यांना बजावण्यात आलेल्या नाहीत. तथापि, ग्लायफोसेटच्या वापरामुळे कर्करोगासारखे घातक परिणाम आरोग्यावर होतात किंवा कसे, याबाबत राज्यातील सर्व कृषी विद्यापीठे, संशोधन संस्था, सामाजिक संस्था, तसेच, विविध शेतकरी मंडळ/ गट यांचेकडून अभिप्राय मागविण्यात आलेले आहेत.

(४) वरील सर्व संस्थांचे ग्लायफोसेट बाबतचे अभिप्राय विचारात घेऊन पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

यवतमाळ जिल्ह्यात आयोजित कृषी महोत्सवाची माहिती शेतकऱ्यांना मिळाली नसल्याबाबत

(३८) * ४८५४७ डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंदराव पाटील, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) यवतमाळ जिल्ह्यात कृषी तंत्रज्ञान व्यवस्थापन यंत्रणाच्यावतीने दिनांक २७ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी ५ दिवसीय कृषी महोत्सवाचे आयोजन करण्यात आले असून या कृषी महोत्सवाची माहिती कृषी विभागाने जिल्ह्यातील ग्रामीण शेतकऱ्यांपर्यंत पोहोचवली नसल्यामुळे सदर महोत्सवास शेतकरी उपस्थित राहू शकले नसल्याने सदर महोत्सवाकरीता खर्च करण्यात आलेला निधी वाया गेला असल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त कृषी महोत्सवासाठी किती निधी उपलब्ध करण्यात आला होता,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने कृषी महोत्सवाची माहिती शेतकऱ्यांपर्यंत पोहचविण्यास दुर्लक्ष करणाऱ्यांवर व या अपयशी महोत्सवामध्ये वापरलेला निधी वाया घालविणाऱ्या संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ.अनिल बोंडे : (१) हे खरे नाही.

जिल्हा कृषी महोत्सव योजनेंतर्गत यवतमाळ जिल्ह्यात दिनांक २७ फेब्रुवारी, २०१९ ते ०३ मार्च, २०१९ या कालावधीत समता मैदान, यवतमाळ येथे भव्य कृषी महोत्सवाचे आयोजन करण्यात आलेले होते. जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांना या प्रदर्शनाची माहिती मिळण्याच्या उद्देशाने ६ वेगवेगळी वर्तमानपत्रे, दूरदर्शन, आकाशवाणी, फेसबुक, घडीपत्रिकाचे वाटप गावोगाव करून, ग्रामस्तरावर तालुका तंत्रज्ञान व्यवस्थापक, सहाय्यक तंत्रज्ञान व्यवस्थापक, कृषी विभागातील क्षेत्रिय अधिकारी / कर्मचारी यांचेमार्फत तसेच उपविभागनिहाय फिरते वाहन तयार करून त्यावर कृषी महोत्सवाचे फलेक्स, स्पिकर लावून मोठ्या प्रमाणात कृषी महोत्सवाची प्रसिध्दी करण्यात आली होती. प्रत्येक दिवशी अंदाजे ४५०० या प्रमाणे सुमारे २२४७० शेतकऱ्यांनी सदर प्रदर्शनास भेट देऊन कृषी महोत्सवाचा लाभ घेतलेला आहे.

- (२) सदर कृषी महोत्सवाकरीता रुपये १४ लक्ष इतका निधी उपलब्ध करून देण्यात आला होता.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**टेंभुर्णी (ता.माढा, जि.सोलापूर) येथील प्राथमिक आरोग्य
केंद्रात डॉक्टर उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(३९) * ४६८०८ श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) टेंभुर्णी (ता.माढा, जि.सोलापूर) येथील प्राथमिक आरोग्य केंद्रात अधिकृत डॉक्टर उपलब्ध नसल्याने रुग्णांची गैरसोय होत आहे, टेंभुर्णी येथील प्राथमिक आरोग्य केंद्रात दररोज किमान तीनशे रुग्ण उपचारासाठी येत असून प्राथमिक आरोग्य केंद्रात डॉक्टर नसल्याने तेथील मोफत आरोग्यसेवेचा लाभ रुग्णांना मिळत नसल्याचे दिनांक १३/०४/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त आरोग्य केंद्रास दोन एम.बी.बी.एस. डॉक्टरांची आवश्यकता व मान्यता असतानाही केवळ एकाच डॉक्टरांवर तेथील आरोग्य केंद्राची जबाबदारी सोपविल्यामुळे तसेच, उक्त आरोग्य केंद्रात नियुक्त केलेल्या डॉक्टरांचा करार संपल्याने रुग्णांची गैरसोय होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर प्राथमिक आरोग्य केंद्रात डॉक्टर उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) व (२) प्राथमिक आरोग्य केंद्र टेंभुर्णी, ता.माढा, जि.सोलापूर येथे वैद्यकीय अधिकारी, गट-अ संवर्गाची दोन पदे मंजूर असून सदर पदांवर बंधपत्रित वैद्यकीय अधिकारी कार्यरत होते. सदर वैद्यकीय अधिकाऱ्यांचा बंधपत्रित कालावधीची मुदत संपल्याने त्यांच्या सेवा संपुष्टात आल्या आहेत. सदर पदांचा इतर प्राथमिक आरोग्य केंद्रातील वैद्यकीय अधिकारी यांच्याकडे अतिरिक्त कार्यभार सोपविण्यात आला असून प्राथमिक आरोग्य केंद्र टेंभुर्णी येथील कामकाज नियमितपणे सुरु ठेवण्यात आले आहे. तसेच कोणताही रुग्ण आरोग्य सेवेपासून वंचित राहिलेला नाही किंवा रुग्णांची गैरसोय झालेली नाही.

(३) वैद्यकीय अधिकारी गट-अ संवर्गाची ८७७ पदे भरण्याबाबतची जाहिरात दिनांक २८/१२/२०१८ रोजी प्रसिध्द करण्यात आली असून त्यानुसार पदभरतीची कार्यवाही सुरु आहे. दरम्यानच्या काळात रुग्णसेवेत बाधा येऊ नये याकरीता नियमित वैद्यकीय अधिकारी उपलब्ध होईपर्यंत कंत्राटी वैद्यकीय अधिकारी यांची नेमणूक करण्याची कार्यवाही जिल्हास्तरावर सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वसई-विरार (जि.पालघर) शहर परिसरात अतिवृष्टीच्या दृष्टीने
उपाययोजना करण्याबाबत**

(४०) * ४८४८५ श्री.आनंद ठाकूर : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वसई-विरार (जि.पालघर) शहर परिसर माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान सलग ५ दिवस पाण्याखाली होते व पाऊस थांबूनही दोन दिवस शहरात पुरपरिस्थिती निर्माण झाली होती व त्यामध्ये स्थानिक नागरिकांचे आर्थिक नुकसान झाले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या पुरपरिस्थितीमुळे बाधित झालेल्या नुकसानीचा चौकशी अहवाल तयार करण्यात आला आहे काय,

(३) असल्यास, या अहवालानुसार सन २०१८ मध्ये झालेल्या अतिवृष्टीमुळे झालेले नुकसान पाहता, यावर्षी पावसामुळे नुकसान होवू नये याकरीता वसई-विरार महापालिकेने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे.

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) व (२) होय.

(३) १. दिनांक १७/०७/२०१८ रोजी पुरपरिस्थितीवर उपाययोजना सुचविण्यासाठी आय.आय.टी. मुंबई व निरी या अभ्यासगटाची नियुक्ती करण्यात आली.

२. दिनांक ०४/०८/२०१८ ते दिनांक ११/०८/२०१८ या दरम्यान प्रभाग समिती "ए" ते "आय" कार्यालयात जनसुनावणीचे आयोजन करून नागरिकांच्या हरकती, सूचना घेण्यात आल्या.
 ३. निरी व आय.आय.टी. मुंबई यांच्या अहवालानुसार त्यांनी सूचित केलेल्या नाल्यांचे रुंदीकरण/गाळ काढण्याचे काम महानगरपालिकेमार्फत पूर्ण करण्यात आले.
 ४. रेल्वे ट्रॅक खाली तीन कल्वर्ट बांधणेकामी रुपये २२.६१ कोटी महानगरपालिकेमार्फत रेल्वे प्रशासनाकडे वर्ग करण्यात आले आहेत. सदर काम पश्चिम रेल्वेने हाती घेऊन तीन पैकी दोन कल्वर्टची कामे प्रगतीपथावर आहेत.
 ५. खारभूमी विकास विभाग, कळवा यांच्याकडे नारंगी ते आगाशी पर्यंत असलेल्या बंधाऱ्यांखाली तीन उघड्यांच्या कामासाठी रुपये १.३५ कोटी वर्ग करण्यात आले असून तीन पैकी दोन उघड्यांची कामे प्रगतिपथावर आहेत.
 ६. प्रभाग समिती "ए" ते "आय" अंतर्गत सर्व नाल्यांमधील गाळ काढण्याची कामे पूर्ण करण्यात आली असून गटारी, पावसाळी नाले, साफसफाईची कामे पूर्ण करून घेण्यात आली आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात बालमृत्यू रोखण्याबाबत

(४१) * ४८०९८ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राष्ट्रीय आरोग्य अभियान मोहिमेंतर्गत राज्यातील अर्भक मृत्यूदर १० पर्यंत खाली आणण्याचे उद्दिष्ट शासनाने २०१३ मध्ये निश्चित केले असूनही अर्भकांच्या मृत्यूचे प्रमाण वाढत आहे व केंद्रीय आरोग्य विभागाच्या माहितीनुसार सन २०१८-१९ मध्ये राज्यात १६ हजार ३३६ अर्भकांचा मृत्यू झाल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने राज्यात बालमृत्यू रोखण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) अंशतः खरे आहे.

सन २०३० पर्यंत SDG (Sustainable Development Goal) अंतर्गत महाराष्ट्राद्वारे राज्यातील अर्भकमृत्यू दर १० पर्यंत खाली आणण्याचे उद्दिष्ट राज्य सरकारने निश्चित केलेले आहे. सद्यःस्थितीत एसआरएस अहवालानुसार राज्याचा अर्भक मृत्यूदर १९ आहे. तसेच, राज्याचा अर्भक मृत्यूदर १० पर्यंत आणण्यास प्रयत्न करण्यात येत आहेत.

एसआरएस अहवालानुसार सन २०१४, २०१५, २०१६, २०१७ या वर्षांमध्ये राज्याचा अर्भक मृत्यूदर अनुक्रमे २२, २१, १९ व १९ एवढा आहे. अर्भक मृत्यूदर सातत्याने कमी होत आहे.

- (२) सार्वजनिक आरोग्य विभागामार्फत राज्यातील बालमृत्यूचे प्रमाण कमी करण्यासाठी पुढील उपाययोजना करण्यात येतात.

गरोदरपणातील संपूर्ण तपासणी व उपचार, संस्थात्मक प्रसूती, जननी शिशु सुरक्षा कार्यक्रम, जननी सुरक्षा योजना, नियमित लसीकरण, नवजात काळजी कक्ष, नवजात स्थिरीकरण कक्ष, विशेष नवजात काळजी कक्ष, बालमृत्यू अन्वेषण, एचबीएनसी व इन्टेनसिफाईड एचबीएनसी, जीवनसत्व "अ" व जंतनाशक मोहिम, बाल उपचार केंद्र, पोषण पुनर्वसन केंद्र, राष्ट्रीय बाल स्वास्थ्य कार्यक्रम, मानव विकास क्रियाक्रमांतर्गत तज्ज्ञमार्फत मातांची व बालकांची तपासणी व उपचार, नवसंजीवनी क्रियाक्रमांतर्गत मातृत्व अनुदान योजना, भरारी पथकामार्फत आरोग्य तपासणी व उपचार, दायी बैठक योजना इत्यादी.

- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई-नागपूर समृद्धी महामार्गाच्या भूसंपादनात
गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(४२) * ४८१०६ श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबई-नागपूर समृद्धी महामार्गाच्या भूसंपादनात येणाऱ्या जमिनींवर बांधकाम असल्याचे, बिगरशेती वापर असल्याचे आणि वृक्ष लागवड असल्याचे भासवून जमिनीचे मूल्य वाढवून भूमाफियांकडून शासनाची फसवणूक केल्याबाबत तसेच अन्य गैरव्यवहारांबाबतच्या तक्रारी भ्रष्टाचारविरोधी जनआंदोलनाने विभागीय आयुक्त, कोकण व जिल्हाधिकारी, ठाणे यांच्याकडे माहे एप्रिल-मे, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान केल्या आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, जिल्हा नियोजन समितीनेही भूसंपादनातील गैरव्यवहारांची चौकशी करण्याचे आदेश उपविभागीय अधिकारी, भिवंडी, जि.ठाणे यांना देवूनही कोणतीच कार्यवाही करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) मुंबई-नागपूर समृद्धी महामार्गाच्या भूसंपादन प्रक्रियेबाबत भ्रष्टाचार विरोधी जनआंदोलनाने दाखल केलेली तक्रार विभागीय आयुक्त, कोकण विभाग कार्यालयास व जिल्हाधिकारी, ठाणे यांचेकडे प्राप्त झालेली नाही. मात्र उपविभागीय अधिकारी, भिवंडी विभाग, भिवंडी यांचे कार्यालयाकडे याशिवाय अन्य तक्रार दिनांक ९/३/२०१९ रोजी प्राप्त झाली असून सदर तक्रारीत जमीन खरेदीमध्ये गैरव्यवहार केल्याचे नमूद केले आहे. सदर तक्रारीची चौकशी सुरु असून चौकशीअंती योग्य ती कार्यवाही करणेची तजवीज ठेवली आहे.

तसेच मुंबई नागपूर समृद्धी महामार्ग भूसंपादन प्रकल्पांतर्गत खरेदी करित असलेल्या जमिनीच्या तक्रारीबाबत चौकशी करून कागदपत्रांसह अहवाल सादर करणेस अप्पर जिल्हाधिकारी, ठाणे यांना दिनांक ०२/०४/२०१९

च्या पत्रान्वये जिल्हाधिकारी, ठाणे यांनी कळविले आहे. त्याप्रमाणे सर्व संबंधितांची सुनावणी व चौकशीची प्रक्रिया अप्पर जिल्हाधिकारी, ठाणे यांचेस्तरावर सुरु आहे. त्यांचेकडून अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर शासनास अहवाल सादर करणेची तजवीज जिल्हाधिकारी, ठाणे यांच्या कार्यालयाकडून ठेवण्यात आली आहे.

(२) जिल्हा नियोजन समितीच्या बैठकीत उपस्थित बाबीवर पडताळणी करण्याचे काम सुरु आहे.

(३) अपर जिल्हाधिकारी, ठाणे यांचेकडून सर्व संबंधितांची सुनावणी व चौकशीची प्रक्रिया सुरु आहे.

(४) विलंबाचा प्रश्न नाही.

**बीड व आष्टी (जि.बीड) येथील चारा छावण्यात
गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(४३) * ४८९५९ श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.ख्वाजा बेग, श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बीड व आष्टी (जि.बीड) येथील चारा छावण्यात रुपये ५ कोटींचा गैरव्यवहार झाला असून याबाबतची चौकशी जिल्हाधिकारी, बीड यांनी सुरु केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मोखाडा ते त्र्यंबकेश्वर या महामार्गावरील तोरंगण घाट
रस्त्याची दुरुस्ती करण्याबाबत**

(४४) * ४८२४८ श्री.जगन्नाथ शिंदे : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मोखाडा ते त्र्यंबकेश्वर या महामार्गावरील तोरंगण घाट रस्त्याची दुरुवस्था झाली असल्याने या घाट रस्त्यावर वारंवार अपघात होऊन जिवितहानी व वित्तहानी झाल्याच्या घटना निदर्शनास आल्या असून त्र्यंबकेश्वरकडून मोखाड्याला येताना तोरंगण गावाजवळील रस्ता नागमोडी वळण व तीव्र उताराचा असल्याने तसेच घाट रस्त्यावर धोकादायक असल्याचे तत्सम इशारा देणारा सूचनाफलक अथवा उतारावरून येणाऱ्या गाड्यांसाठी गतिरोधक असणे बंधनकारक असतानाही या रस्त्यावर गतिरोधक नाहीत, परिणामतः दर महिन्याला अपघातांची पुनरावृत्ती होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दिनांक २४ मार्च, २०१९ रोजी गुजरात राज्यातील भाविकांच्या खाजगी ट्रॅव्हल बसला अपघात होऊन त्या अपघातात ३ भाविकांना जीव गमवावा लागला, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू ठिकाणी सुरक्षा भिंतीचे बांधकाम करण्याऐवजी मातीचे ढिगारे आणून टाकण्याचा प्रकार सार्वजनिक बांधकाम विभागाने केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने तोरंगण घाट रस्ता सुरक्षित करणे तसेच नागमोडी वळणे व तीव्र उताराबाबत सुधारणा करण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) हे अंशतः खरे आहे.

प्रश्नांकित मोखाडा त्र्यंबकेश्वर या तोरंगण घाटात आवश्यक ते वेगमर्यादा सूचना व धोक्याबाबतचे फलक लावण्यात आलेले आहेत.

(२) होय, बसवाहकाचे बसवरील ताबा सुटल्याने, तोरंगण घाटात वळणावर अपघात झाला होता, असे पोलीस निरीक्षक मोखाडा पोलीस ठाणे यांच्या अहवालावरून दिसून येते.

(३) व (४) अस्तित्वातील क्रॅश बॅरिअर व संरक्षक भिंत अपघातामुळे तुटल्याने त्याची दुरुस्ती करण्यात आली आहे.

तसेच दरीच्या बाजूने संरक्षणासाठी मुरमाचा बांध घालून तात्पुरत्या स्वरूपात व्यवस्था केली आहे. तसेच वळणाच्या ठिकाणी रस्त्याच्याकडेने कॅटआय व गतिरोधक सूचना देणेसाठी रिफ्लेक्टर बसविण्यात आले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

सिंधुदुर्ग जिल्हा सामान्य रुग्णालयातील रक्तपेढीचे रक्तातून काढलेले सिरम खाजगी कंपनीला नियमबाह्यपणे विक्री केल्याबाबत

(४५) * ४९०५७ श्री.किरण पावसकर, श्री.हेमंत टकले, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.खवाजा बेग, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्रीमती विद्या चव्हाण : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील सिंधुदुर्ग जिल्हा सामान्य रुग्णालयातील रक्तपेढीचे रक्तातून काढलेले सिरम खाजगी कंपनीला नियमबाह्यपणे विकले जात असल्याबाबतची तक्रार लोकप्रतिनिधींनी सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग यांच्याकडे केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या रुग्णालयाचे कर्मचारी हा प्रकार करित असून हे कर्मचारी १७ वर्षांपासून एकाच ठिकाणी कार्यरत असून त्यांची बदली इतरत्र करण्यात येत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने शासकीय रुग्णालयातील सिरम खाजगी कंपनीला नियमबाह्य पध्दतीने विकणाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे आहे.

(२) या कार्यक्रमाशी संबंधित रक्तपेढी तंत्रज्ञ १५ वर्षांपासून जिल्हा रुग्णालय, सिंधुदुर्गनगरी येथे कार्यरत आहेत. तथापि, रक्तपेढी चालविण्यासाठी अन्न व औषध प्रशासनाने मान्य केलेल्या अर्हता प्राप्त तांत्रिक कर्मचाऱ्यांची गरज असते व संबंधित कर्मचाऱ्यांची नावे ही अनुज्ञप्तीवर असतात. या कारणामुळे पर्यायी अर्हताधारक तांत्रिक कर्मचारी नियुक्त केल्याशिवाय बदली करण्यात येऊ नये अशा प्रकारची शिफारस जिल्हास्तरावरून आरोग्य सेवा कार्यालय नागपूर मंडळ यांचेकडे करण्यात आलेली होती. सन २०१८ व २०१९ मध्ये सिंधुदुर्ग येथील रक्तपेढी तंत्रज्ञ यांच्या बदल्या प्रस्तावित करण्यात आल्या होत्या. तथापि, निवड मंडळाने सदर बदल्यास १ वर्ष मुदतवाढ दिलेली आहे.

(३) सिरम (प्लाझ्मा) केंद्र शासनाने निश्चित केलेल्या दराने खाजगी फ्रॅक्शनेटरना विकले जात असल्यामुळे त्यामध्ये कोणतेही नियमबाह्यता आढळून न आल्यामुळे चौकशीचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईतील शिवस्मारकाचे विशेष लेखापरिक्षण करण्याबाबत

(४६) * ४७३१५ आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील शिवस्मारक प्रकल्पात अनियमितता होत असल्याने त्याचे विशेष लेखापरिक्षण करण्याची मागणी सार्वजनिक बांधकाम विभागाने राज्यातील कॅंगच्या महालेखापरीक्षकांना दिनांक २६ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास पत्र लिहून केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, माहे जुलै, २०१८ मध्ये विभागीय लेखाधिकारी, स्मारक विभाग यांनी देखील या प्रकल्पात अनियमितता झाल्याची बाब निदर्शनास आणून दिली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने या प्रकल्पाचे महालेखापाल यांच्या मार्गदर्शनाखाली विशेष लेखापरिक्षण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे नाही.

सदर प्रकल्पात अनियमितता होत नसून सार्वजनिक बांधकाम विभागाने याबाबत विशेष लेखापरिक्षण करण्याची मागणी राज्यातील कॅंगच्या महालेखापाल यांना दिनांक २६/०२/२०१९ रोजी वा त्यासुमारास पत्र लिहून केलेली नाही.

(२) तत्कालिन विभागीय लेखाधिकारी यांनी दिनांक २४ जुलै, २०१९ रोजीच्या पत्रान्वये सदर स्थितीमध्ये अतिरिक्त कार्यभार असलेल्या विभागीय लेखाधिकारी यांनी वरिष्ठ लेखाधिकारी (Senior account officer), मुंबई यांना विशेष लेखापरिक्षण करणेबाबत कळविले आहे. अनियमितता नसल्याने सदर बाब नियमित लेखापरिक्षणाची आहे.

(३) व (४) छत्रपती शिवाजी महाराज प्रकल्प विभागाचे नियमित लेखापरिक्षण महालेखाकारांच्या कार्यालयाकडून मे, २०१९ पासून प्रगतीत असून चौकशी करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

रायगड जिल्ह्यात चक्रीवादळ निवारा केंद्र उभारण्याबाबत

(४७) * ४६६२८ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्याच्या पश्चिम किनारपट्टीवरील जिल्ह्यांमध्ये राष्ट्रीय चक्रीवादळ धोके निवारा प्रकल्प शासनामार्फत राबविण्यात आला असून सदर प्रकल्पांतर्गत रायगड जिल्ह्यातील विचुंबे (ता.पनवेल), चाणजे (ता.उरण), किहिम व गोंधळपाडा (ता.अलिबाग), मुरुड व हाफिजखार (ता.मुरुड), श्रीवर्धन व दिधी (ता.श्रीवर्धन) आणि म्हसळा (ता.म्हसळा) या ९ गावांमध्ये चक्रीवादळ निवारा केंद्र उभारण्यासाठी ४ वर्षांपूर्वी जिल्हा प्रशासनाने शासनाकडे प्रस्ताव सादर केला होता, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रायगड जिल्ह्यातील ९ प्रस्तावांपैकी (ता.श्रीवर्धन) दिधी येथे चक्रीवादळ निवारा केंद्र उभारण्याकरीता शासनाने रुपये ४ कोटी १० लाख ६४ हजार ८७० निधी मंजूर केला असून उर्वरित ८ गावांमध्ये चक्रीवादळ निवारा केंद्र उभारणीचे प्रस्ताव शासनाच्या मंजूरीच्या प्रतिकेत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून रायगड जिल्ह्यातील उर्वरित ८ गावांमध्ये चक्रीवादळ निवारा केंद्र उभारणीसाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) होय.

(२) व (३) रायगड जिल्ह्यातील राष्ट्रीय चक्रीवादळ धोके निवारण केंद्र उभारण्यासाठी प्राप्त झालेल्या सर्व प्रस्तावांची छाननी करण्यात आली असून, त्यापैकी दिधी (ता.श्रीवर्धन) व बोर्ली (ता.मूरुड) या ठिकाणांची निवारा केंद्र उभारण्यासाठी निवड करण्यात आली. दिधी येथील निवारा केंद्रासाठी आतापर्यंत ७ वेळा निविदा मागविण्यात आल्या होत्या. परंतु एकही निविदा प्राप्त झालेली नाही. दिधी व बोर्ली या प्रकल्पास प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे. दिधीसाठी निविदा प्राप्त झाली नसल्यामुळे शासनाने चारही जिल्ह्यातील प्रस्तावित ११ ठिकाणी बहुउद्देशिय चक्रीवादळ निवारा केंद्र उभारण्याकरीता एकत्रित निविदा प्रक्रिया राबविण्यास मान्यता देण्याची जागतिक बँकेस विनंती केली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नवी मुंबईत मासेमारी पास/परवाना कार्यालय सुरु करण्याबाबत

(४८) * ४८६३५ श्री.रमेशदादा पाटील, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.निलय नाईक, श्री.प्रविण दरेकर : सन्माननीय मत्स्यविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नवी मुंबईतील दिवाळे-बेलापूर येथे मत्स्यव्यवसाय करणाऱ्या कोळी बांधवांना मासेमारी पास/परवाने व फॉर्म नं. २ मिळविण्याकरीता वसई-पालघर येथे जावे लागत असल्याने प्रवासाच्यादृष्टीने गैरसोयीचे होत असून नवी मुंबईतच मध्यवर्ती ठिकाणी सदर परवाने मिळण्याचे कार्यालय स्थलांतरित करण्यात यावे अशी मागणी कोळी समाजातील महिलांनी माहे मे, २०१९ च्या प्रथम सप्ताहात केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.महादेव जानकर : (१) असे निवेदन आढळून आलेले नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**यवतमाळ येथील उपअधीक्षक, भूमि अभिलेख
कार्यालयातील गैरकारभाराबाबत**

(४९) * ४८४५९ श्री.खवाजा बेग, श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) यवतमाळ येथील उपअधीक्षक, भूमि अभिलेख कार्यालयात नागरिकांना कागदपत्रे गहाळ झाल्याचे सांगून मानसिक त्रास दिला जात असून तेथे दलालाव्यतिरिक्त काम केले जात नसल्याच्या तक्रारी नागरिकांनी विभागीय आयुक्त, अमरावती, जिल्हाधिकारी, यवतमाळ व प्रधान सचिव, महसूल विभाग यांचेकडे वारंवार करूनही कारवाई केली नसल्याचे दिनांक ३ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, औद्योगिक न्यायालयाचे निवृत्त न्यायाधीश यांचे जमीन अकृषक प्रकरण गत दोन वर्षांपासून उपअधीक्षक, भूमि अभिलेख यांचेकडे प्रलंबित असल्या प्रकरणी जिल्हाधिकारी, यवतमाळ यांचेकडे दिनांक १७ नोव्हेंबर, २०१७ तसेच उपअधीक्षक, भूमि अभिलेख यांना दिनांक १९ डिसेंबर, २०१८ रोजी पत्र देऊन कारवाई करण्याच्या सूचना दिल्या असून कोणतीही कार्यवाही करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, जिल्हाधिकारी, यवतमाळ यांचे पत्रानुसार कार्यवाही होण्याऐवजी प्रकरणे निकाली काढण्यासाठी दलालाने रुपये ४० हजारांची मागणी केल्याबाबतची तक्रार संबंधित प्रकरणार्थी यांनी जिल्हाधिकारी, यवतमाळ यांचेकडे केली असल्याचे दिनांक ३ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने उपअधीक्षक, भूमि अभिलेख यांचे गैरकारभाराची चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) यवतमाळ येथील उपअधीक्षक भूमि अभिलेख कार्यालयात कागदपत्रे गहाळ झाल्याचे सांगून नागरीकांना मानसिक त्रास दिला जात असल्याच्या किंवा तेथे दलालाव्यतिरिक्त काम केले जात नसल्याच्या सर्वसाधारण तक्रारी नागरीकांनी केल्याचे निदर्शनास आले नाही.

तथापि, मौजा डोळंबा, तालुका यवतमाळ येथील शे.स.नं. १२ मधील वाणिज्य अकृषक सीमांकन केलेला नकाशा हा कार्यालयातील कर्मचारी व कथित दलाल यांच्यामुळे वारंवार मागणी करूनही उपअधीक्षक भूमि अभिलेख, यवतमाळ यांनी जिल्हाधिकारी कार्यालयाकडे न पाठविल्याची तक्रार औद्योगिक न्यायालयाचे सेवानिवृत्त न्यायाधीश श्री.पी.एस. घोसे यांनी दिनांक ०२/०३/२०१९ रोजी जिल्हाधिकारी, यवतमाळ यांना केली होती.

(२), (३) व (४) श्री.पी.एस. घोसे यांचे प्रकरणी अकृषक मोजणी शुल्काचा भरणा केल्याची पावती उपअधीक्षक, भूमि अभिलेख, यवतमाळ यांना प्राप्त झाल्यानंतर ई-मोजणीनुसार मोजणीची नोटीस बजावून मोजणीची कार्यवाही दिनांक ०२/०४/२०१८ रोजी पूर्ण करून अर्जदारास मोजणीची क प्रत (नकाशा) नियमानुसार पुरविण्यात आली आहे.

वरील अर्जाव्यतिरिक्त श्री.घोसे यांनी हद्द कायम मोजणीचा स्वतंत्र अर्ज उपअधीक्षक भूमि अभिलेख, यवतमाळ यांना सादर केला होता. त्यानुसार मोजणीसाठी नेमलेल्या दिनांकाला अर्जदार गैरहजर राहिल्याने दिनांक १४/११/२०१८ रोजी पुर्नभेट मोजणी फी भरल्यानंतर दिनांक १८/०२/२०१९ रोजी प्रत्यक्ष जागेवर जावून मोजणीची कार्यवाही पूर्ण करण्यात

आली असून अर्जदाराला नकाशाची 'क' प्रत तातडीने पुरविण्यात येत आहे. या प्रकरणी झालेल्या विलंबास जबाबदार असलेल्या भूकरमापक व तत्कालीन उपअधीक्षक, भूमि अभिलेख यांचेवर शिस्तभंगाची कार्यवाही करण्याचे प्रस्तावित करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

नायगांव (ता.वसई, जि.पालघर) येथे तिवरांच्या झाडांची कत्तल करून अनधिकृत वाहन तळ उभारल्याबाबत

(५०) * ४८२११ श्री.रविंद्र फाटक, अॅड.अनिल परब, श्री.विलास पोतनीस, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नायगाव (पश्चिम) रेल्वे स्थानकालगत (ता.वसई, जि.पालघर) सर्व्हे क्रमांक ११७ व १२१-अ या ४ एकर शासकीय जमिनीवर असलेल्या तिवरांच्या झाडांची बेसुमार कत्तल करून त्याठिकाणी अनधिकृत मातीभराव करून बेकायदेशीररित्या खाजगी वाहन तळ उभारून सर्वसामान्य नागरिकांकडून भाडे वसूल केले जात असल्याची बाब एका राजकीय पक्षाच्या स्थानिक प्रतिनिधींनी दिनांक २६ डिसेंबर, २०१८ रोजी मा.महसूल मंत्री, मा.वने मंत्री, मा.पर्यावरण मंत्री तसेच दिनांक ६ मार्च, २०१९ रोजी मा.मुख्यमंत्री यांच्या निदर्शनास आणून दिली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) व (२) या आशयाचे निवेदन श्री.अशोक गजानन शेळके, सदस्य, जिल्हा विद्युत वितरण समिती, पालघर तसेच श्री.प्रफुल्ल नारायण ठाकूर, नागरी व्यवस्था परिवर्तन, सामाजिक संस्था, विरार (पू) यांच्याकडून प्राप्त झाले आहे. मौजे उमेळे ता.वसई येथील स.नं. ११७ व स.नं. १२१ अ या शासकीय जमिनीवर कांदळवनाची तोड करून अवैधरित्या वाहनतळ विकसित केल्याची बाब दिसून येत नाही. तथापि, मौजे उमेळे

येथील स.नं. ११६ या रेल्वे विभागाच्या नावे असलेल्या जमिनीवर वाहनतळ असल्याचे मोजणीअंती स्पष्ट झाले आहे. तसेच सदर स.नं. ११६ मध्ये असलेल्या पे पार्किंग जागेबाबत जिल्हाधिकारी, पालघर यांनी पश्चिम रेल्वे यांना कळविले आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**फाफोरे (ता.अमळनेर, जि.जळगांव) येथे गौण खनिज
उत्खननात गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(५१) * ४८२२४ श्रीमती स्मिता वाघ : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) फाफोरे (ता.अमळनेर, जि.जळगांव) येथे बोरी नदीवर बंधारा बांधकाम केवळ बंधारा बांधकामासाठी आवश्यक गौण खनिज उपसा करण्यास परवानगी असताना ठेकेदाराने अतिरिक्त गौण खनिज उपसा करून इतर बांधकाम व्यावसायिकांना विक्री केल्याचा प्रकार निदर्शनात आला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, संबंधित ठेकेदाराने गौण खनिज उपसा केला असताना तहसिलदार, अमळनेर यांनी केवळ ५०० ब्रास गौण खनिज उपसा केल्याबाबत संबंधित ठेकेदाराला दंड निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने दोषी ठेकेदार व संबंधित दोषी अधिकारी/कर्मचाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१), (२) व (३) मौजे फाफोरे, ता.अंमळनेर, जि.जळगांव येथे बोरी नदीवर बंधान्याचे काम करण्यात येत आहे. सदर बंधान्यासाठी खोदण्यात आलेल्या पायातून निघालेली वाळू सदर बंधान्याच्या बांधकामासाठी वापरण्यात येत आहे. तसेच वापरलेल्या वाळूच्या स्वामित्वधनाची रक्कम कंत्राटदाराच्या देयकातून वसूल करून शासनजमा करण्यात आली आहे.

सदर बंधाऱ्याचा पाया खोदताना निघालेल्या वाळू साठ्यातील वाळू अपूर्ण बंधाऱ्याचे बंधकामासाठी वापरण्याची परवानगी मिळण्याची विनंती जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, मृद व जलसंधारण विभाग, जळगांव यांनी केली आहे.

बंधकाम कंत्राटदाराने अतिरिक्त वाळूचा उपसा करून इतर बंधकाम व्यावसायिकांना विक्री केल्याची बाब दृष्टोत्पत्तीस आली नाही. सदर प्रकरणी कोणतीही अनियमितता झालेली नसल्याने संबंधित कंत्राटदार, अधिकारी व कर्मचारी यांचेवर कारवाई करण्यात आली नाही.

बंधाऱ्याच्या पायामधून निघालेल्या वाळूसाठ्यापैकी बंधाऱ्याच्या बंधकामासाठी आवश्यक वाळूसाठा वगळून उर्वरित वाळूसाठ्याचा लिलाव करून रक्कम शासनजमा करण्याचे नियोजित आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

माझगाव, मुंबई येथील वस्तू व सेवा कर विभागाच्या इमारतीची दुरुस्ती करण्याबाबत

(५२) * ४९२३९ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय सार्वजनिक बंधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) माझगाव, मुंबई येथील वस्तू व सेवा कर विभागाच्या मुख्य कार्यालयाच्या इमारतीची दुरुवस्था होवून अतिशय जीर्ण झालेल्या सदर इमारतीच्या ९ व्या मजल्यावर टेकू लावण्यात आल्यामुळे या धोकादायक इमारतीत कर्मचारी व अधिकारी यांना जीव मुठत घेऊन काम करावे लागत असल्याचे माहे एप्रिल, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर इमारतीची दुरुस्ती करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) सदर जुन्या व नवीन इमारतीचे व्ही.जे.टी.आय. या संस्थेकडून संरचनात्मक परिक्षण करण्यात आलेले असून बाह्यभागाचे काम प्रगतीत आहे. परिक्षण अहवालानुसार बाह्य व अंतर्गत भागाची संरचनात्मक दुरुस्ती व मजबूतीकरणाच्या कामाचे अंदाजपत्रक तयार करण्यात आले आहे. अंतर्गत भागाचा प्रस्ताव वित्त विभाग, मंत्रालय यांचेकडे अंतिम मंजूरीसाठी सादर केलेला असून, त्यास मंजूरी प्राप्त होताच त्वरीत काम हाती घेण्याचे नियोजन आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर जिल्ह्यात प्रधानमंत्री कृषी सन्मान योजनेचा लाभ देण्याबाबत

(५३) * ४६८४१ श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.मोहनराव कदम, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.खवाजा बेग, श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात केंद्र शासनामार्फत लागू करण्यात आलेल्या पंतप्रधान कृषी सन्मान योजनेतर्गत शेतकऱ्यांना रुपये ६ हजार तीन टप्प्यात प्रतिवर्षी देण्याचे जाहीर करण्यात आले असून सदर योजनेच्या अटी व निकषानुसार कुटुंब हा घटक धरून अल्पभूधारक म्हणून पाच एकर शेती जमिनीची मर्यादा घालण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, विदर्भातील एकत्रित कुटुंब पध्दतीमुळे शेती जमिनीची तुकडे पध्दत अवलंबिण्यात आली असून विशेषतः नागपूर जिल्ह्यातील १ लाख ११ हजार शेतकऱ्यांनी प्रधानमंत्री कृषी सन्मान योजनेकरीता अर्ज करूनही निम्मे लाभार्थी योजनेच्या लाभापासून वंचित राहिल्याचे दिनांक २६ एप्रिल, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर योजनेतील दोन हजार रुपये शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात जमा होऊन काही वेळेनंतर पैसे परत गेल्याने लाभार्थी शेतकऱ्यांना सदर योजनेचा पहिला लाभ माहे फेब्रुवारी, २०१९ मध्ये देण्याचे नियोजन असताना उक्त योजनेचा लाभ मिळाला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर योजनेतील ५ एकर शेत जमिनीची मर्यादा काढून टाकण्याची मागणी विदर्भातील शेतकऱ्यांनी मा.मुख्यमंत्री व अप्पर मुख्य सचिव (कृषी), मंत्रालय यांचेकडे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यात विशेषतः विदर्भात शेतकरी आत्महत्या रोखण्यासाठी प्रधानमंत्री कृषी सन्मान योजना प्रभावीपणे राबविण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, त्याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ.अनिल बोंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय हे खरे आहे.

पात्र शेतकरी लाभार्थ्यांची माहिती केंद्र शासनाने उपलब्ध करून दिलेल्या संकेतस्थळावर अपलोड करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(३) हे खरे नाही.

नागपूर जिल्ह्यातील या योजनेच्या २३९७६ पात्र लाभार्थी शेतकऱ्यांना पहिल्या हप्त्याचा लाभ देण्यात आला आहे. पात्र लाभार्थ्यांच्या अचूक बँक खाते क्रमांक पडताळणीची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) होय, हे खरे आहे.

(५) विदर्भात प्रधानमंत्री कृषी सन्मान निधी योजना प्रभावीपणे राबविण्यासाठी परत आलेली माहिती अद्ययावत करून संकेतस्थळावर सादर करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

शेतमालाचे उत्पादन विक्रीकरीता स्मार्ट योजना राबविण्याबाबत

(५४) * ४८११३ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्जा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.मोहनराव कदम, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील शेतकऱ्यांचे शेतमालाचे उत्पादन व विक्री योग्य प्रकारे व्हावी व शेतकरी स्वावलंबी व्हावा, यासाठी राज्यातील दहा हजार गावांमध्ये २३०० कोटी रुपये खर्चाची स्मार्ट योजना राबवून त्यासंदर्भात नामवंत कंपन्यांशी जवळपास ३० सामंजस्य करार करण्याचा निर्णय दिनांक १ डिसेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास घेण्यात आला, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त निर्णयाचे स्वरूप काय आहे, त्यानुसार सामंजस्य करार करण्यात आला आहे काय व त्यांचे स्वरूप काय आहे,

(३) असल्यास, यासाठी लागणारा निधी कशाप्रकारे उपलब्ध करण्यात आला वा येणार असून सदर योजना कार्यान्वित करण्यासंदर्भातील सद्यःस्थिती काय आहे,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ.अनिल बोंडे : (१) अंशतः खरे आहे.

जागतिक बँक अर्थसहाय्यीत महाराष्ट्र राज्य कृषी व्यवसाय व ग्रामीण परिवर्तन प्रकल्प राबविण्यास दिनांक १९/०१/२०१९ च्या शासन निर्णयान्वये तत्त्वतः मान्यता दिली असून सदर प्रकल्पाच्या शुभारंभाच्या कार्यक्रमांमध्ये ४९ कंपन्यांशी सामंजस्य करार करण्यात आले आहेत.

(२) जागतिक बँक अर्थसहाय्यीत महाराष्ट्र राज्य कृषी व्यवसाय व ग्रामीण परिवर्तन हा सुमारे रुपये २२२० कोटी (३०० दशलक्ष डॉलर) गुंतवणूकीचा प्रकल्प ६ वर्षे कालावधीकरीता राबविण्यास तसेच प्रकल्प आराखडा तयार

करण्यासाठी प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष स्थापन करण्यास दिनांक १९/०१/२०१९ च्या शासन निर्णयान्वये तत्त्वतः मान्यता दिली आहे. सदर प्रकल्प संपूर्ण राज्यात राबविला जाणार असून सध्या प्रकल्प अंमलबजावणी आराखडा तयार करण्याचे काम सुरु आहे. शेतकरी उत्पादक कंपनी व खरेदीदार यांच्यामध्ये सामंजस्य करार करण्यात आले आहेत.

(३) जागतिक बँक अर्थसहाय्यीत महाराष्ट्र राज्य कृषी व्यवसाय व ग्रामीण परिवर्तन हा सुमारे रुपये २२२० कोटी (३०० दशलक्ष डॉलर) गुंतवणूकीचा प्रकल्प असून या प्रकल्पांतर्गत जागतिक बँकेच्या कर्जाचा ७०% हिस्सा (रुपये १५५४ कोटी) व राज्य शासनाचा २६.६७% हिस्सा (रुपये ५९२ कोटी) राहिल आणि ग्राम सामाजिक परिवर्तन फाऊंडेशनचा ३.३३% हिस्सा (रुपये ७४ कोटी) राहिल (१US\$ = रुपये ७४ या विनिमय दराने).

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुस्ती (ता.दक्षिण सोलापूर, जि.सोलापूर) येथील आत्महत्याग्रस्त
शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना मदत देण्याबाबत**

(५५) * ४८१२४ श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुस्ती (ता.दक्षिण सोलापूर, जि.सोलापूर) येथील श्री.सिध्दाराम महादप्पा विभूते या ६५ वर्षांच्या शेतकऱ्याने महसूल प्रशासनाच्या अडवणुकीच्या धोरणाला कंटाळून दिनांक २७ फेब्रुवारी, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास आत्महत्या केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर शेतकऱ्याने थकबाकी भरल्याचे सिंचन विभागाने सन २०१५ मध्ये तहसिलदारांना कळवून देखील गट नं. ४४३ च्या उताऱ्यावरील शासनाचे नाव कमी करून मूळ मालकांचे नाव लावण्याची कार्यवाही संबंधित महसूल यंत्रणेने सन २०१९ पर्यंत केली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने आत्महत्यास प्रवृत्त केल्याप्रकरणी संबंधित दोषी महसूल अधिकार्यांविरुद्ध गुन्हा दाखल करून कारवाई करण्याबाबत तसेच आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियास मदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

उपविभागीय अधिकारी, सोलापूर क्र.२ यांचेकडील आदेश क्र.२०१९/उविअसोक्र.२/कुका/पुनर्विलोकन/कावि/१३, दिनांक ३०/०३/२०१९ नुसार प्रश्नाधिन जमीन ग.नं.४४३ चे कब्जेदार सदरी फेरफार क्र.५१२७ अन्वये मूळ मालकाचे नाव लावणेत आले आहे.

(३) सदरची आत्महत्या नापिकी, तगादा, कर्जबाजारीपणामुळे केलेली नसल्याने तालुका स्तरीय समितीने सदर प्रकरण शेतकरी आत्महत्या नसल्याने अपात्र ठरविले आहे. परंतु आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या वारसांना मा.मुख्यमंत्री सहायता निधीतून मदत मिळणेबाबतचा प्रस्ताव जिल्हाधिकारी, सोलापूर यांचेकडून शासनास सादर करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सायन-पनवेल महामार्गावर बेलापूर खिंडीजवळीत दरडग्रस्त ठिकाणी सुरक्षिततेच्यादृष्टीने उपाययोजना करण्याबाबत

(५६) * ४९०६४ श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सायन-पनवेल महामार्गावर प्रसिध्द बेलापूर खिंडीआधी असलेल्या उरणफाटा येथील डोंगरावरील दरड कोसळून जिवित व वित्तहानी होण्याची शक्यता निर्माण झाली असल्याचे माहे मे, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर ठिकाणी सुरक्षिततेच्यादृष्टीने उपाययोजना करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे नाही.

(२) सायन-पनवेल महामार्गावरील बेलापूर खिंडीआधी असलेल्या उरणफाटा येथील डोंगरावरील दरड कोसळू नये याकरीता सुरक्षिततेच्यादृष्टीने लोखंडी संरक्षण जाळी बसविण्यात आलेली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुरुड (जि.रायगड) तालुक्यातील औद्योगिक प्रशिक्षक संस्थेच्या
इमारतीचे बांधकाम पूर्ण करण्याबाबत**

- (५७) * ४६६३२ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) मुरुड (जि.रायगड) तालुक्यातील औद्योगिक प्रशिक्षक संस्थेच्या इमारतीच्या भूमिपूजनाला नऊ वर्षे होऊनही सदर इमारतीचे बांधकाम अपूर्णावस्थेत बंद पडलेले असून इमारतीच्या कामाकरीता खर्च करण्यात आलेले रुपये १ कोटी ७० लाखाचा अपव्यय झाला असून इमारतीच्या अपूर्ण बांधकामामुळे शेकडो विद्यार्थ्यांचे नुकसान होत आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर इमारतीच्या कामाचा सुरुवातीला खर्च रुपये १ कोटी ४० लाख होता, परंतु इमारतीचे काम मुदतीत झाले नसल्याने सन २०१५ मध्ये इमारतीच्या कामास अतिरिक्त रुपये ३० लाख खर्च झाला, सन २०११ च्या मे महिन्यात सदरहू इमारतीचे बांधकाम पूर्ण होण्याचे अपेक्षित असताना सन २०१८ अखेरही इमारतीचे बांधकाम पूर्ण झाले नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने औद्योगिक प्रशिक्षक संस्थेच्या इमारतीची अपूर्ण कामे पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) हे खरे नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुख्य इमारतीचे काम पूर्ण करण्यात आले आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नाशिक जिल्ह्यातील गाळपेरा जमीन कसण्यासाठी वितरण करणेबाबत

(५८) * ४८६४२ श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.निलय नाईक, श्री.प्रविण दरेकर : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४५६७५ ला दिनांक १९ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) निफाड (जि.नाशिक) तालुक्यातील अकरा गावांतील शेतकरी सन १९४८ पासून गोदावरी नदी काठालगतची १००१२.७३७ हेक्टर गाळपेरा जमीन सन १९९० पर्यंत कसत होते, सदर गाळपेरा जमीन पुन्हा भाडेतत्वावर कसण्यासाठी मिळण्याची मागणी शेतकऱ्यांनी केली असून यासंदर्भात मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग, उत्तर महाराष्ट्र प्रदेश, नाशिक यांच्या कार्यालयाकडून दिनांक ६ नोव्हेंबर, २०१८ रोजीच्या पत्रान्वये जिल्हाधिकारी, नाशिक व उपवनसंरक्षक, वन्यजीव, नाशिक यांचे अभिप्राय मागविण्यात आले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त जमीन वाटपाची संपूर्ण कार्यवाही प्रांताधिकारी (ता.निफाड, जि.नाशिक) यांचेकडे अंतिम टप्प्यातील कार्यवाहीसाठी प्रलंबित आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून नाशिक जिल्ह्यातील गाळपेरा क्षेत्राचे स्थानिक, भूमिहीन व मागासवर्गीयांच्या सहकारी संस्थांना पूर्वपध्दतीने कसण्यासाठी वितरण करणेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रकांत पाटील : (१) नाशिक जिल्ह्यातील गाळपेरा क्षेत्राचे जमीन स्थानिक, भूमिहीन व मागासवर्गीयांच्या सहकारी संस्थांना पूर्वीच्या पध्दतीने भाडेतत्वावर कसण्यासाठी वितरण करण्याबाबतच्या मागणीच्या अनुषंगाने उपस्थित विधानपरिषद तारांकीत प्रश्न क्र.४५६७५ ला अनुलक्षून मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग, उत्तर महाराष्ट्र प्रदेश, नाशिक यांच्या कार्यालयाकडून दिनांक ६/११/२०१८ च्या पत्रान्वये जिल्हाधिकारी, नाशिक व उपवनसंरक्षक, वन्यजीव, नाशिक यांचे अभिप्राय मागविण्यात आले आहेत.

(२) गाळपेरा जमिनीच्या संदर्भात प्राप्त निवेदने व वैयक्तिकरित्या प्राप्त झालेल्या एकूण २०७ अर्जावर तहसिलदार, निफाड यांच्यामार्फत चौकशी करण्यात येत आहे.

(३) शासन अधिसूचना दिनांक २५/२/१९८६ अन्वये निफाड तालुक्यातील ११ गावांचे एकूण १००१२.७४ हे.क्षेत्र नांदुर-मधमेश्वर अभयारण्यासाठी अधिसूचित झाल्याने सदरचे क्षेत्र स्थानिक भूमिहीन व मागासवर्गीय सहकारी संस्थांना पूर्वपध्दतीने कसणेसाठी वितरण वा मुदतवाढ देण्यात आलेली नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

खानिवडे (ता.वसई, जि.पालघर) येथे जिल्हा

ग्रामीण रुग्णालय उभारण्याबाबत

(५९) * ४८२१२ श्री.रविंद्र फाटक, अॅड.अनिल परब, श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) खानिवडे (ता.वसई, जि.पालघर) येथे ३० खाटांचे जिल्हा ग्रामीण रुग्णालय उभारण्याचा निर्णय शासनाने सन २०१४ मध्ये घेतला असून यासाठी रुपये १५ कोटी ५१ लाख २९ हजार इतक्या रकमेस प्रशासकीय मंजूरी देवून रुग्णालयाच्या बांधकामासाठी सुमारे ०.९९ हेक्टर जमीन उपलब्ध करण्यात आली होती, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर जमिनीपैकी ०.१८ हेक्टर जमीन ही वन विभागाची असल्यामुळे वन विभागाच्या परवानगीअभावी सदर रुग्णालयाचे काम मागील ५ वर्षांपासून प्रलंबित असल्याची बाब वसई तालुक्यातील एका राजकीय पक्षाच्या स्थानिक लोकप्रतिनिधीने दिनांक २६ जानेवारी, २०१८ रोजी लेखी निवेदनाद्वारे मा.वने मंत्री व मा.सार्वजनिक आरोग्य मंत्री यांच्या निदर्शनास आणून दिली, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने खानिवडे (ता.वसई, जि.पालघर) येथे ३० खाटांचे जिल्हा ग्रामीण रुग्णालय उभारण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१), (२) व (३) अंशतः खरे आहे.

मांडवी येथे मंजूर असलेले ग्रामीण रुग्णालय जागा उपलब्ध नसल्याने मांडवी ऐवजी खानिवडे (ता.वसई, जि.पालघर) येथे सुरु करण्यास दिनांक २७/०१/२०१४ च्या शासन निर्णयानुसार मान्यता देण्यात आली आहे. सदर रुग्णालयासाठी वन विभागाने ८० गुंठे जागा देण्यास मान्यता दिली असून सदर जागेचे हस्तांतरण करून घेण्यासाठी वन विभागाकडे पाठपुरावा करण्यात येत आहे. जागा प्राप्त झाल्यानंतर रुग्णालयाच्या इमारतीच्या बांधकामासाठी प्रशासकीय मान्यता देण्यात येते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**धरणगांव (जि.जळगांव) येथे ग्रामीण रुग्णालयात
उपचाराअभावी महिलेचा मृत्यू झाल्याबाबत**

(६०) * ४८२४३ श्रीमती स्मिता वाघ : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) धरणगांव (जि.जळगांव) येथे ग्रामीण रुग्णालयात उपचाराअभावी बाळंतीन महिलेचा मृत्यू झाल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर रुग्णालयात नेमणूक करण्यात आलेले वैद्यकीय अधिकारी उपस्थित नसल्याने उपचारा अभावी महिलेचा मृत्यू झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दोषी डॉक्टर व रुग्णालयावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.एकनाथ शिंदे : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

जितेंद्र भोळे
सचिव (कार्यभार),
महाराष्ट्र विधानपरिषद

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर करण्यात आली आहे.

मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.